НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	**Маріупольський державний університет**
Освітня програма	**36994 Історія та археологія**
Рівень вищої освіти	**Доктор філософії**
Спеціальність	**032 Історія та археологія**

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – https://naqa.gov.ua/

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	**Маріупольський державний університет**
Назва ВСП ЗВО	*не застосовується*
ID освітньої програми в ЄДЕБО	**36994**
Назва ОП	**Історія та археологія**
Галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
Спеціальність	**032 Історія та археологія**
Спеціалізація (за наявності)	*відсутня*
Рівень вищої освіти	**Доктор філософії**
Вид освітньої програми	**Освітньо-наукова**

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	**Салата Оксана Олексіївна, Шкабура Ярослав Іванович, Дроздов Віктор Володимирович (керівник)**
Залучений представник роботодавців	*не застосовується*
Дати візиту до ЗВО	**13.05.2021 р. – 15.05.2021 р.**

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	**http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/asp/samoocinjuvannja_onp_istorija_ta_arkheologija_2020.pdf**
Програма візиту експертної групи	**http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/vizyty/asp/programa_vizitu_eg_onp_istorija_ta_arkheologija.pdf**

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Аналіз звіту про самооцінювання, вивчення документації та проведення акредитаційної експертизи в Маріупольському державному університеті (МДУ) дають підстави експертній групі (ЕГ) вважати, що освітньо-наукова програма «Історія та археологія» (ОНП) відповідає критеріям оцінювання якості освітньої програми (Критеріям), але присутні окремі слабкі сторони та недоліки, що є несуттєвими. ЕГ встановила, що після розроблення ОНП відбувався процес постійного її вдосконалення із врахуванням пропозицій роботодавців та академічної спільноти, оновлення нормативної бази МДУ щодо організації освітнього процесу та забезпечення якості вищої освіти. Загалом, освітня діяльність відповідає студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи, а зміст програми в цілому забезпечує виконання поставлених цілей щодо підготовки здобувачів ступеня доктора філософії. Кадровий потенціал, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення ОНП сприяють провадженню освітньої діяльності на високому рівні, а здобувачам вищої освіти надається освітня, консультаційна, психологічна та соціальна підтримка. Проте МДУ доцільно сприяти залученню аспірантів до програм міжнародної академічної мобільності, посилити реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів, максимізувати дотичність тем дисертаційних досліджень аспірантів напрямам наукової діяльності їхніх керівників та забезпечити повноцінну підготовку до викладацької діяльності відповідно до заявленим в ОНП програмним результатам навчання.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. В ОНП чітко визначена унікальність і враховується регіональний та галузевий контекст при формулюванні цілей та програмних результатів навчання. 2. До процедур розроблення та перегляду ОНП активно залучаються роботодавці й академічна спільнота; їхні інтереси збираються шляхом проведення спільних освітніх і наукових заходів, проведення опитувань та враховуються під час розгляду змін до ОНП на засіданнях кафедри. 3. В МДУ сформована політика щодо розвитку soft skills у здобувачів вищої освіти, а ОНП сприяє поглибленню соціальних навичок в аспірантів. 4. Позитивною практикою можна вважати запровадження обов'язкової презентації потенційним аспірантом при вступі до МДУ дослідницької пропозиції. 5. Матеріальне і моральне стимулювання розвитку викладацької майстерності та наукової діяльності викладачів, регулярне підвищення кваліфікації й міжнародні стажування забезпечують сприятливі умови для професійного розвитку науково-педагогічних працівників. 6. У МДУ створено всі необхідні можливості для поєднання навчання і дослідження як за рахунок освітньої складової, так і під час проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. 7. Регулярно оновлюється навчально-методичне забезпечення, робочі програми містять переліки рекомендованої літератури, яка є сучасною та актуальною. 8. Висока академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників, що задіяні під час викладання навчальних дисциплін ОНП, дозволяє в повній мірі досягти запланованих програмних результатів навчання; наявний науковий потенціал для підготовки якісних дисертаційних досліджень аспірантів та їх захисту. 9. Матеріально-технічна база ЗВО постійно оновлюється, є сучасною та різноплановою, відповідає потребам і бажанням здобувачів та викладачів МДУ для успішної реалізації ОНП та ефективної наукової діяльності аспірантів, у тому числі апробації основних тез по тематиці своєї наукової роботи. 10. Позитивною практикою є функціонування в МДУ прозорого порядку моніторингу освітніх програм на основі чітких критеріїв, що дозволяє ефективно виявляти недоліки та вчасно їх усувати. 11. Оновлена нормативно-правова база, у якій детально, чітко і зрозуміло зафіксовані права та обов'язки, а також механізми їх реалізації для всіх учасників освітнього процесу. 12. Наявне чітке нормативне регулювання забезпечення академічної доброчесності, у тому числі вимоги до науковців щодо запобігання академічному плагіату.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Недоліки, що не є суттєвими: 1. ОНП не в повній мірі відповідає науковим інтересам аспірантів, не забезпечує повноцінну підготовку до викладацької діяльності, а проблематика наукових досліджень здобувачів не завжди враховується при викладанні дисциплін. Рекомендуємо оновити зміст обов'язкових освітніх компонентів, забезпечити підготовку до викладацької діяльності відповідно до заявлених програмних результатів навчання. 2. Проект ОНП оприлюднюється несвоєчасно для громадського обговорення, не оприлюднюється інформація про пропозиції стейкголдерів, що суперечить визначеним у ЗВО процедурам. Рекомендуємо публікувати його на сайті ЗВО не пізніше ніж за місяць до затвердження. Слабкі сторони: 1. Не всі теми дисертацій здобувачів дотичні напрямам досліджень їхніх керівників. Слід звертати більшу увагу на узгодженість цього аспекту або запровадити додаткове керівництво аспірантом науково-педагогічними працівниками інших ЗВО. 2. Здобувачі ОНП практично не задіяні у програмах міжнародної академічної мобільності, у частини аспірантів відсутні публікації у закордонних виданнях та участь у міжнародних конференціях. Варто посилити інформування здобувачів щодо можливостей їхньої участі в таких програмах та запровадити механізми для їх стимулювання, поглиблювати партнерські відносини із зарубіжними ЗВО щодо розвитку міжнародного стажування. 3. Відсутній зв'язок вибіркових дисциплін з дослідницькими інтересами в частини здобувачів. Рекомендуємо регулярно оновлювати переліки вибіркових дисциплін та пропонувати дисципліни, які перебувають у фокусі наукових інтересів аспірантів. 4. В описі і структурі ОНП відсутні результати навчання та обов'язкові освітні компоненти, спрямовані на реалізацію археологічної складової. Доцільно внести до нової редакції ОНП відповідні зміни з метою забезпечення фокусу ОНП. 5. Під час викладання навчальних дисциплін застосовуються переважно традиційні методи та форми навчання. Варто

застосовувати більш сучасні методи, що відповідають освітньо-науковому рівню вищої освіти й спрямовані на поєднання навчання і досліджень. 6. Недостатнє залучення здобувачів вищої освіти, органів студентського самоврядування й випускників до процедур розроблення, моніторингу та перегляду ОНП. Рекомендуємо більш системно залучати стейкголдерів до цих процедур, забезпечити представлення інтересів аспірантів у Раді молодих вчених, конкретизувати в нормативних положеннях інституційні механізми залучення стейкголдерів до зазначених процедур. 7. Залучення роботодавців до реалізації ОНП та професіоналів-практиків до аудиторних занять здійснюється не систематично. Доцільно збільшити їх залучення до викладання вибіркових компонентів, наукового консультування аспірантів з метою посилення вузькоспеціалізованих дослідницьких навичок. 8. Існуюче наповнення Навчального порталу МДУ не забезпечує здобувачам ОНП дистанційне навчання на належному рівні, тому ЕГ радить наповнити електронні курси навчальним контентом і різними видами самостійної та індивідуальної роботи.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Аналіз ОНП в редакціях 2016 р. (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/ONP/onp_032_istorija_ta_arkheologija.pdf), 2019 р. (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/ONP/2019/onp_istorija_ta_arkheologija-2019-2020.pdf) та 2020 р. дає підстави стверджувати, що відбувається процес її вдосконалення, зокрема щодо формулювання цілей програми. В ОНП 2020 р., на відміну від попередніх редакцій, визначено не лише цілі програми, а й її унікальність та зв'язок із стратегією МДУ. Цілі ОНП сформульовані чітко та спрямовані на підготовку докторів філософії, здатних проводити оригінальні наукові дослідження, а також здійснювати науково-педагогічну, науково-організаційну, аналітичну та практичну діяльність у галузі історичної науки. Унікальність ОНП підкреслює фокус програми, в якому визначається проблематика майбутньої дослідницької спеціалізації (історія України XIX – XXI ст., історична демографія, регіоналістика, соціальна, повсякденна історія та археологія). У той же час зазначені в ОНП особливості програми потребують уточнення, оскільки не демонструють специфіку підготовки здобувачів порівняно з аналогічними ОНП. Також ЕГ рекомендує вдосконалити структуру ОНП, оскільки формулювання цілей програми та інших елементів частково дублюються в розділах II і III. В ОНП вказується, що її цілі сформульовані відповідно до місії та стратегії МДУ, однак у «Стратегічному плані розвитку МДУ на 2021-2025 роки» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/strategia/strategija_2021-2025.pdf) не визначено загальну місію, візію та стратегічні завдання університету. Втім, у документі чітко подаються основна мета, стратегічні цілі, поточні завдання, заходи та індикатори виконання поставлених цілей щодо вісьмох напрямів діяльності МДУ. Крім того, подається SWAT-аналіз кожного з напрямів, що свідчить про зважений та обґрунтований підхід до формулювання стратегічних цілей. Загалом цілі ОНП відповідають стратегічним цілям МДУ в напрямках «Освітній процес», «Кадрова політика та кадрове забезпечення освітнього процесу», «Науково-дослідна та інноваційна діяльність кафедр та факультетів. Розвиток наукової бібліотеки» та «Міжнародне співробітництво».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Процедури розроблення ОП регулюються «Положенням про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм», яке було прийнято у квітні 2020 р. (https://bit.ly/3tLgIoD) та оновлено в грудні 2020 р. (https://bit.ly/33JAAhp). До цього процедури розроблення ОП визначалися методичними рекомендаціями (https://bit.ly/3tMgqOe, https://bit.ly/3uRdkdu) та «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в МДУ» (2018 р., https://bit.ly/3uFQghz). У методичних рекомендаціях не передбачалося залучення стейкголдерів до процедур розроблення ОП, а в положенні 2018 р. лише вказувалося про «розробку процедур регулярного періодичного перегляду програм за участю роботодавців, студентів та інших зацікавлених сторін». Загалом, під час проведення онлайн-зустрічей з фокус групами ЕГ встановила, що активне залучення стейкголдерів до розроблення ОП відбувалося лише для ОНП 2020 р., про що свідчать також надіслані ЗВО підтверджуючі документи. Аспіранти залучаються до відповідних процедур шляхом участі у засіданнях кафедри, проходження опитувань, а також під час участі в наукових семінарах та конференціях. У відомостях про самооцінювання зазначено, що аспіранти Копань А. (на сьогодні вже випускниця програми), Гончаренко І., Папац А. та Пістелева Д. брали участь на засіданні кафедри під час обговорення ОНП 2020 р., що підтверджується відповідним протоколом від 20.04.2020 р. (https://bit.ly/3hqfEUC). Проте під час онлайн-зустрічі з аспірантами вони не пригадали про таку участь та, загалом,

не надавали пропозиції щодо цілей навчання та програмних результатів навчання (ПРН). Пропозиції стосувалися лише можливості впровадження нових вибіркових дисциплін (Копань А., Гузь А.). Так само не брали участь в обговоренні ОНП й не надавали власні пропозиції органи студентського самоврядування та Рада молодих науковців, що було встановлено ЕГ під час онлайн-зустрічі. Однією з процедур врахування інтересів та пропозицій стейкголдерів під час формулювання цілей та ПРН є опитування. ЕГ пересвідчилася, що опитування стейкголдерів проводяться регулярно, а з 2020 р. здійснюються в електронній формі (http://history.mdu.in.ua/index/id/0-30). Здобувачі ОНП проходили відповідне опитування, про що також свідчать результати, оприлюднені на сайті (https://bit.ly/3fj0UV4), однак воно не включає конкретних питань щодо цілей та ПРН. Роботодавці під час онлайн-зустрічі зазначили, що проходять опитування (зокрема, Капустнікова Н.О.), постійно долучаються до обговорення нових редакцій ОНП, що підтверджують відповідні протоколи засідань кафедри (https://bit.ly/3fi7V8G). Долучається до обговорення ОНП академічна спільнота, в тому числі з інших ЗВО, про що свідчать долучені до ОНП рецензії. ЕГ встановлено під час зустрічей з фокус-групами, що відбувається активна співпраця з представниками інших ЗВО.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту періодично здійснюється робочою групою та представляються на засіданнях кафедри (https://bit.ly/3fi7V8G). Тенденції розвитку спеціальності відображаються як в цілях і ПРН, так і під час вибору теми наукового дослідження аспіранта. Зокрема, у фокусі програми конкретизуються основні напрями дослідницької підготовки, які відповідають сучасним тенденціям історичної науки. Акцент при підготовці здобувачів вищої освіти робиться на формуванні вмінь використовувати міждисциплінарні підходи для проведення порівняльних досліджень соціальних процесів (РН-6), застосовувати сучасну методологію, різноманітну джерельну базу та історіографічний доробок для реконструкції історії України, здійснювати історіографічний аналіз досліджуваної проблеми (РН-5, РН-7). Проте у ПРН не передбачено оволодіння сучасними методами археологічного дослідження, що не відповідає фокусу та особливостям ОНП. ЕГ вважає, що включення таких ПРН та відповідних обов'язкових освітніх компонентів до ОНП є вкрай важливим, що підтверджується також під час зустрічей з фокус-групами. ОНП орієнтована на підготовку дослідників з викладацькою компетентністю, які в майбутньому можуть працювати в науковій та освітній галузях, що підтверджуються відповідними ПРН (РН-5; РН-8). У відомостях про самооцінювання декларується про тісні контакти з музейними та архівними установами та врахування запитів роботодавців при формулюванні ПРН, однак фокус ОНП та ПРН не передбачають практичного застосування набутих дослідницьких компетентностей у сфері охорони історико-культурної спадщини. Про важливість розширення фокусу ОНП та формування відповідних компетентностей ЕГ переконалася під час зустрічі з роботодавцями. Галузевий та регіональний контекст враховуються безпосередньо у фокусі ОНП, а також під час вибору теми наукового дослідження. Серед потенційних сфер наукових досліджень аспірантів передбачається соціальна історія, історія повсякденності, регіоналістика та історіографія (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/sfery/sferi_naukovikh_doslidzhen_istorija.pdf). В МДУ сформована наукова школа з історіографії історії України, керівником якої є д.і.н., проф. Романцов В.М. (http://mdu.in.ua/index/naukovi_shkoli/0-19). Про регіональний контекст ОНП свідчать також теми дисертаційних досліджень аспірантів (https://bit.ly/2Rld9bx). Вдосконалення цілей та ПРН даної програми, що відбулося в 2019 та 2020 рр., здійснювалося з урахуванням досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних програм, про що вказується у відомостях про самооцінювання. Залучення досвіду вітчизняних ЗВО було додатково встановлено під час бесіди з представниками академічної спільноти, однак ЕГ не були представлені конкретні приклади використання досвіду певних ОНП зарубіжних ЗВО.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за освітньо-науковим рівнем відсутній. Аналізуючи ПРН, слід зазначити, що в ОНП різних редакцій їхня кількість істотно відрізняються (у 2016 р. визначено 18 результатів, а в ОНП 2019 і 2020 рр. – 9 результатів), як і підходи до їх формулювання. Загалом, в оновлених редакціях ОНП були враховані рекомендації МОН до результатів навчання, сформульовані в «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти». Відповідність ПРН вимогам Національної рамки кваліфікацій (НРК) розкрито у відомостях про самооцінювання, в яких зазначено, яким чином вони співвідносяться з окремими дескрипторами НРК. ЕГ вважає, що в цілому ПРН відповідають вимогам НРК, але формулювання певних ПРН потребують коригування з метою більш повної відповідності. Наприклад, дескриптору «Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності» не відповідає РН-2, оскільки він має забезпечувати сформованість відповідних знань у галузі історичної науки, а не вмінь їх застосування (хоча вказаний дескриптор забезпечується через освітні компоненти «Історія України: сучасне бачення» та «Актуальні проблеми української історіографії»). Відповідно, РН-2 стосується дескриптора «спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики».

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

В ОНП чітко визначені цілі й унікальність. У фокусі ОНП та тематиці досліджень аспірантів ураховано галузевий та регіональний контекст. До розробки ОНП залучаються представники роботодавців та академічної спільноти, їх пропозиції враховано при формулюванні ПРН.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: відсутність ПРН, спрямованих на реалізацію археологічної складової, оскільки вона передбачена у фокусі ОНП; недостатнє залучення здобувачів вищої освіти, органів студентського самоврядування та випускників до формулювання цілей та ПРН. Рекомендації: врахувати при формулюванні ПРН можливість оволодіння сучасним методологічним інструментарієм для проведення археологічних досліджень, а також тенденції ринку праці (зокрема, розширити фокус ОНП з метою збільшення можливостей працевлаштування майбутніх фахівців, у тому числі у сфері охорони історико-культурної спадщини); деякі формулювання ПРН привести до вимог Національної рамки кваліфікацій; конкретизувати в нормативних положеннях інституційні механізми залучення стейкголдерів до процедур розробки освітніх програм; включати до робочої групи з розробки ОНП представників заінтересованих сторін відповідно до нормативних положень ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

В оновленій редакції ОНП 2020 р. було усунуто недоліки щодо формулювання цілей та ПРН, що свідчить про її удосконалення. При цьому, під час розробки ОНП 2020 р. враховувалися пропозиції стейкголдерів. Зазначені рекомендації можуть бути враховані в новій редакції ОНП, тому ЕГ оцінила Критерій 1 за рівнем В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Освітня складова ОНП становить 48 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам чинного законодавства. Кількість кредитів, відведених на вивчення дисциплін за вибором в ОНП 2016 і 2019 рр. складала 8 кредитів ЄКТС, що є порушенням законодавства, але в 2020 р. цей недолік виправлено й обсяг становить 12 кредитів ЄКТС (25% від обсягу освітньої складової ОНП). Освітні компоненти відповідають 4-м блокам компетентностей, визначених п. 27 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)»: оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями забезпечує дисципліна «Актуальні проблеми філософії» (в ОНП 2016 і 2019 рр. – 5 кредитів ЄКТС, однак в ОНП 2020 р. – 3 кредити ЄКТС, що не відповідає рекомендованим обсягам); глибинні знання зі спеціальності формують дисципліни «Історія України: сучасне бачення» та «Актуальні проблеми української історіографії» (в ОП 2016 і 2019 рр. до обов'язкових компонентів професійного циклу також входила дисципліна «Новітні підходи до методики та методології історичного дослідження», але в ОНП 2020 р. вона була перенесена до вибіркових дисциплін), а також вибіркові дисципліни (загальний обсяг – 22 кредити ЄКТС); універсальні навички дослідника дозволяють сформувати дисципліни «Методологія наукової діяльності», «ІКТ в сучасних наукових дослідженнях», «Ділова українська мова» та «Педагогіка вищої школи» (загальний обсяг – 13 кредитів ЄКТС); здобуття мовних компетентностей іноземною мовою забезпечує дисципліна «Наукова комунікація іноземною мовою» (6 кредитів ЄКТС). Експертна група вважає, що в освітньо-науковій програмі доцільно було визначити більш конкретні вимоги до наукової складової, що дозволило б встановити єдині підходи до науково-дослідної діяльності аспірантів при формуванні індивідуальних планів наукової роботи.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структурно-логічна схема присутня лише в ОНП 2020 р., але вона не демонструє логічні взаємозв'язки між освітніми компонентами. Враховуючи, що обсяг освітньої складової незначний, а освітні компоненти спрямовані на досягнення різних результатів навчання, структура ОНП є достатньо чіткою. В ОНП виділено два блоки – загальної та професійної підготовки, які дають уявлення про спрямованість освітніх компонентів. Аналізуючи ОНП та навчальний план (https://bit.ly/3tKkPBu), затверджені в 2019 р., ЕГ встановила між ними розбіжності стосовно дисципліни «Новітні підходи до методики та методології історичного дослідження». Згідно з ОНП вона є обов'язковою, а в навчальному плані розміщена в переліку вибіркових дисциплін. Навчальні плани 2016 р. (https://bit.ly/3hsYINj) та 2020 р. сформовані відповідно до структури ОНП. Відповідність визначених ОНП програмних результатів і компетентностей, а також їх зв'язок з освітніми компонентами розкриваються в матриці. Проаналізувавши зміст робочих програм навчальних дисциплін, що додавалися до відомостей про самооцінювання, ЕГ встановила, що не всі освітні компоненти спрямовані на досягнення вказаних у матриці ПРН. Зокрема, дисципліна «Ділова українська мова» не дозволяє досягти РН-2 та РН-8, а дисципліна «ІКТ в сучасних наукових дослідженнях» – РН-8. Крім того, у змісті робочої програми дисципліни «Ділова українська мова» зазначається серед завдань «оволодіти науковою термінологією з політології з урахуванням норм наукової мови», що розходиться з цілями даної ОНП. Незважаючи на вказані неточності, освітні компоненти в цілому дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Проте ЕГ рекомендує запровадити освітні компоненти, що забезпечуватимуть можливість набути компетентності з управління науковими проектами, оскільки цілі навчання ОНП передбачають, крім усього, застосування набутих компетентностей у менеджерській діяльності.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

У зв'язку з тим, що стандарт вищої освіти відсутній, предметна область в ОНП визначена робочою групою. В описі предметної області ОНП сформульовані об'єкт вивчення, цілі навчання, методи, методика та технології, інструменти та обладнання, однак відсутнє визначення теоретичного змісту предметної області. На думку ЕГ, зміст ОНП не повністю відповідає об'єкту предметної області, оскільки до об'єкту включено археологію та пам'ятки археології, а серед обов'язкових освітніх компонентів відсутні дисципліни, які дозволяють сформувати знання й навички проведення сучасного археологічного дослідження (на їхнє досягнення спрямована лише одна вибіркова дисципліна «Археологічні дослідження у Північному Приазов'ї»). Сформульовані в ОНП методи та технології, інструменти й обладнання цілком узгоджуються з освітніми компонентами. Так, формування знань з методології наукового дослідження та навичок застосування різних видів методів дозволяє дисципліна «Методологія наукової діяльності», а дисципліна «ІКТ в сучасних наукових дослідженнях» спрямована на поглиблення вмінь та навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій у наукових дослідженнях.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

У структурі ОНП передбачено блок вибіркових компонентів, які спрямовані на розвиток індивідуальної освітньої траєкторії аспіранта. Слід зазначити, що в ОНП 2016 і 2019 рр. цей блок включав лише 8 кредитів ЄКТС, що не відповідало законодавчим вимогам. З метою збільшення обсягу вибіркової складової в ОНП 2020 р. дисципліну «Новітні підходи до методики та методології історичного дослідження» було перенесено до вибіркових, що на думку ЕГ, є недоречним, оскільки вона спрямована на реалізацію багатьох ПРН. У навчальному плані, затвердженому в 2019 р., передбачається вибір дисциплін з двох запропонованих варіантів, що є певним недоліком. Для ОНП 2020 р. назви та опис вибіркових дисциплін розміщено у «Каталозі елективних дисциплін циклу професійної підготовки» (http://history.mdu.in.ua/Navch/vybirkovi/elektivni_kaf_id_032_ist_ta_arkheolog_onp_rivnja.pdf). Згідно з ним для аспірантів пропонується перелік, що включає 6 дисциплін, з якого необхідно обрати 3 дисципліни. Враховуючи те, що на першому курсі навчається 1 здобувач Гузь А.М., тема дисертаційного дослідження якого має назву «Культурно-освітня діяльність Римо-католицької церкви на території підросійської України (кінець 40-х рр. XIX – початок XX ст.)», ЕГ вважає, що перелік дисциплін не пов'язаний із проблематикою наукових зацікавлень аспіранта. Проте, аспірант Гузь А.М. зазначав під час зустрічі, що на засіданні кафедри він запропонував, щоб вибіркові дисципліни, які він вивчатиме, відповідали його дослідницьким інтересам, і кафедра планує розробляти відповідну дисципліну. Аналізуючи індивідуальні навчальні плани аспірантів (https://bit.ly/2T54j2t), ЕГ встановила певну невідповідність вибіркових дисциплін, які обрали аспіранти, їхнім дослідницьким інтересам. Зокрема, аспірантки Гончаренко І.М. (тема дисертаційного дослідження: «Повсякденне життя православного населення українських земель у другій половині XVI – на початку XVII ст.»), Папац А.С. (тема: «Професійно-технічна освіта на Півдні України (друга половина XIX – поч. XX ст.)») та Кітріш М.В. (тема: «Повсякденне життя українського студентства (60 – 80-ті рр. XX ст.)») обрали дисципліни «Північне Приазов'я у подіях Української революції» та «Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті - 1914 рр.)». Часткова відповідність вибіркових дисциплін дослідницьким інтересам здобувачів спостерігається в аспірантів Пістелевої Д.В. та Алфьорова А.Д. Процедура вільного вибору дисциплін здобувачами вищої освіти регулюється «Положенням про вибіркові дисципліни в МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_vibirkovi_disciplini_100620.pdf). Згідно з положенням вибіркова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки запроваджується за умови чисельності

групи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня не менше 5 осіб, але такий цикл не запроваджено в ОНП. Було встановлено, що вибіркові дисципліни професійної підготовки запроваджуються відповідно до кількості здобувачів у академічній групі.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Відповідно до змісту ОНП для аспірантів передбачена можливість вибору виду практики (науково-дослідної або асистентської), шо, на думку ЕГ, не відповідає цілям навчання та ПРН. У цілях навчання передбачена здатність викладання в ЗВО, тому потребує формування практичних навичок викладацької діяльності. Під час зустрічей з фокус-групами було вказано, що обраний ЗВО підхід дозволяє розширити індивідуальну освітню траєкторію здобувача і він передбачений для всіх аспірантських програм. Проте, на думку ЕГ, робоча група при формуванні змісту ОНП має виходити з тих цілей та ПРН, які було визначено в програмі. Зокрема, РН-8 передбачає вміння «здійснювати самоаналіз проведених занять, застосовувати методи діагностики знань студентів, новітні педагогічні технології, активні та інтерактивні методи навчання». Тому дисципліна «Педагогіка вищої школи» не може забезпечити досягнення цього результату. Крім того, такий підхід суперечить структурі ОНП, оскільки практика розміщена в блоці обов'язкових компонентів, а тому не може бути вибірковою. Проходження практики передбачено в 4-му навчальному семестрі та триває протягом 4-х тижнів (загальний обсяг – 120 годин, 4 кредити ЄКТС). Як зазначається у відомостях про самооцінювання, аспіранти під час асистентської практики набувають практичного досвіду організації навчального процесу у ЗВО, однак ЕГ вважає, що чотирьох тижнів не достатньо для оволодіння необхідними компетентностями з організації освітнього процесу. Втім, проаналізувавши індивідуальні навчальні плани аспірантів, ЕГ з'ясувала, що вони обирали саме науково-дослідницьку практику. Звіти проходження практики (https://bit.ly/3yn8pmL) свідчать про те, що аспіранти виконували різні види науково-дослідницької діяльності (опрацювання історичних джерел та літератури, написання розділу дисертації, підготовка наукової статті). Однак, подібні види діяльності здійснюються під час реалізації наукової складової ОНП відповідно до індивідуальних планів наукової роботи (https://bit.ly/33JVJYQ), тож доцільність цієї практики ставиться під сумнів.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Позитивною практикою слід вважати існування політики розвитку soft skills в МДУ, яка регулюється спеціальним положенням (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_soft_skills.pdf). У положенні перелічено основні структурні підрозділи МДУ, що формують дану політику, а також їхні основні завдання. На набуття аспірантами соціальних навичок спрямовані дисципліни загальної підготовки, які дозволяють поглибити комунікативні та організаційні навички, критичне мислення, здатність працювати в команді тощо. Особливе значення для аспірантів має набуття мовних компетентностей, зокрема вміння представляти власний дослідницький матеріал іноземною мовою. Цьому сприяє вивчення дисципліни «Наукова комунікація іноземною мовою», яка дозволяє поглибити навички усного спілкування та академічного письма іноземною (англійською) мовою. Фахові історичні дисципліни дозволяють поглибити навички критичного мислення. Крім дисциплін загальної і професійної підготовки, розвитку soft skills сприяє практична підготовка, а також участь у різних наукових заходах. Аспіранти долучаються до організації наукових та виховних заходів на факультеті. Слід зазначити, що аспіранти даної ОНП працевлаштовані, а роботодавці під час зустрічі високо оцінили їхні компетентності, в тому числі організаційні та комунікативні.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Відповідно до ОНП здобувачі вищої освіти отримують освітню кваліфікацію «доктор філософії з історії та археології», а професійна кваліфікація не передбачена. Втім, в описі можливостей працевлаштування вказується перелік посад згідно з класифікатором професій, серед яких «2310.1 Доцент, професор кафедри», «2310.2 Асистент, викладач вищого навчального закладу», «2359.2 Лектор». У зв'язку з цим ЕГ рекомендує при розробленні ОНП врахувати вимоги професійного стандарту «Викладачі закладів вищої освіти» від 23.03.2021 р. (https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=bfead0bf-eb87-4fec-92c1-7d97fdb18408).

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Співвідношення аудиторних годин у навчальному плані складає 1/3 від загального обсягу навчального навантаження. Навчання за освітньою складовою в ОП 2020 р. здійснювалося протягом 3-х навчальних семестрів (кожен семестр триває 14 тижнів). Тижневе навантаження складає від 9 до 12 годин. Під час онлайн-зустрічі аспіранти зазначили, що розклад занять не перевантажений та вони задоволені кількістю аудиторних занять. Це підтверджують і результати опитувань, які проводилися серед аспірантів у першому семестрі 2020-2021 н.р.

(http://history.mdu.in.ua/dok/ankety-ID/rezultati_opituvannja_aspirantiv_i_sem_2020-2021_n.pdf). У цілому, ЕГ вважає, що аудиторне навантаження здобувачів цілком дозволяє досягти заявлених в ОНП цілей та ПРН, а також поєднувати навчання з дослідницькою діяльністю. Для аспірантів заочної форми не передбачено окремий навчальний план, що, на думку ЕГ, варто виправити, оскільки в навчальному плані має відображатися реальне навчальне навантаження здобувача.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг і структура ОНП відповідає вимогам чинного законодавства щодо підготовки докторів філософії, а зміст програми спрямовано на формування необхідних для наукової діяльності компетентностей. ОНП сприяє розвитку соціальних навичок, існує політика щодо розвитку soft skills на рівні ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: часткова невідповідність предметній області через відсутність обов'язкових компонентів, що дозволяють сформувати знання й навички проведення сучасного археологічного дослідження; відсутність зв'язку вибіркових освітніх компонентів з дослідницькими інтересами в частини здобувачів. Недоліком є наявність в ОНП практики (асистентської та науково-дослідної) за вибором, що суперечить цілям та програмним результатам навчання. Рекомендації: оновити зміст ОНП відповідно до цілей програми та предметної області, запровадивши обов'язкові компоненти, що забезпечуватимуть компетентності з проведення археологічних досліджень та управління науковими проектами; щорічно оновлювати переліки вибіркових дисциплін, виходячи з того, що при підготовці докторів філософії вибіркові компоненти можуть забезпечувати досягнення ПРН з метою поглиблення знань і навичок аспірантів відповідно до їхніх наукових інтересів та дослідницької проблематики; розширити практичну підготовку здобувачів, запровадивши обидві практики як обов'язкові компоненти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Виявлені ЕГ слабкі сторони та недолік є несуттєвими й такими, що не порушують діючу нормативну базу та можуть бути усунуті в оновленій редакції ОНП. Недолік щодо недостатньої кількості кредитів ЄКТС для дисциплін вільного вибору був виправлений в ОНП 2020 р. Це дозволяє оцінити Критерій 2 за рівнем В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОНП визначені загальними «Правилами прийому до Маріупольського державного університету в 2021 році» (http://mdu.in.ua/PK/pp_2021_rik.pdf) та доповнені «Програмою вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 032 Історія та археологія» (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/vstup_isp/2021/programa_vstupnogo_ispitu_032_istorija_ta_arkheolo.pdf). Документи розміщені у відкритому доступі на офіційному сайті МДУ. Для громадян України правила прийому сформульовані чітко, зрозуміло та доступно, перелік документів, необхідний для подачі, її етапи та строки, система рейтингу при вступі до аспірантури зрозуміло прописані. Це підтвердили і здобувачі ОНП. Зокрема, вони вказали на те, що перелік необхідних для вступу документів, програми вступних іспитів та інші документи були розміщені на

сайті (розділ «Наука», підрозділ «Аспірантура», http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18), а якщо виникала потреба отримати уточнення – можна було це зробити в телефонному режимі у керівника відділу аспірантури, завідувача кафедри та декана. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства в аспірантурі Маріупольського державного університету для здобуття наукового ступеня доктора філософії у 2021 році за ОНП згідно додатку 9.1.1 загальних «Правил прийому...» не передбачено. На загальноуніверситетському рівні така можливість врегульована додатком 9 «Правил прийому...». Згідно з цим документом, іноземні громадяни, які вступають в аспірантуру МДУ, беруть участь у загальному конкурсі серед іноземців. Вступники з українським громадянством мають змогу набрати більше 100 додаткових балів, що зафіксовано у таблиці «Перелік навчальних та наукових досягнень для нарахування додаткових балів вступникам до аспірантури», і які надаються за активну наукову діяльність та здобутки під час навчання в магістратурі. Разом з тим, згідно підпункту 6 пункту VIII додатку 9, під час обчислення балу конкурсного відбору іноземних громадяни та осіб без громадянства у них відсутнє врахування таких додаткових балів, що не дозволяє врахувати їх попередні здобутки, як у конкурсі між громадянами України, що у цьому контексті звужує їх права при вступі. Хоча трохи раніше у підпункті 3 зазначено: «Іноземці та особи без громадянства ... мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України». Вимогами до вступу є наявність необхідних фахових компетенцій.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Визначаючи правила прийому за ОНП, загальні «Правила прийому до Маріупольського державного університету в 2021 році» (http://mdu.in.ua/PK/pp_2021_rik.pdf), які переглядаються та затверджуються Вченою радою ЗВО з урахуванням всіх постанов та рекомендацій МОН України, доповнені «Програмою вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 032 Історія та археологія» (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/vstup_isp/2021/programa_vstupnogo_ispitu_032_istorija_ta_arkheolo.pdf). Під час зустрічі з ректором він це підтвердив та зазначив, що обговорення внесення змін відбувається згідно з діючою в ЗВО нормативно-правовою базою, тож до нього долучаються представники здобувачів, зокрема студентське самоврядування. У подальшому голова студентської ради Історичного факультету проінформувала, що жодних пропозицій вона не висувала, так як в цьому не було потреби. Зважаючи на особливості ОНП, ЗВО визначило у «Програмі...» (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/vstup_isp/2021/programa_vstupnogo_ispitu_032_istorija_ta_arkheolo.pdf) чітку систему, яка дозволяє вступити на навчання за відповідною ОП, а саме: проходження вступного іспиту зі спеціальності, необхідним елементом котрої є обов'язкова презентація дослідницької пропозиції, в якій обґрунтовується актуальності теми майбутнього дослідження, характеризується стан розробки теми у науковій літературі і виділяються невирішені раніше завдання, формулюється орієнтовний об'єкт і предмет дослідження (що варто вважати найкращою практикою), а також – іспиту з іноземної мови. У разі вступу до аспірантури на заявлену ОП особи з іншої галузі знань (спеціальності) перед іспитами передбачено проходження співбесіди. За результатами екзаменів, а також з урахуванням навчальних та наукових здобутків минулих років, особі, що вступає до аспірантури призначається певна кількість балів, на основі якої формується рейтинг. Враховуючи співбесіди та рейтинг, приймається рішення про прийняття особи до аспірантури. Цей підхід, на думку ЗВО, і має виявити найбільш мотивованих здобувачів, які довели своє бажання та готовність навчатися на ОНП. ЕГ вважає, що представлений перелік питань вступного іспиту не повністю відображає відповідність в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності «Історія та археологія», як зазначено в «Програмі...», і рекомендує виправити це, зокрема, розширенням кола питань щодо історіографії зазначених проблематик, а також - введенню питань щодо археології та методології досліджень. Останній аспект мав вивчатись претендентом на вступ до аспірантури раніше, і є важливим для майбутньої науково-дослідної діяльності.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання академічної мобільності у МДУ регулюється «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_porjadok_realizaciji_prava_na_akad.pdf) та «Інструкцією про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/instrukcija_pro_porjadok_viznachennja_akademichnoj.pdf). В них зафіксована можливість академічної мобільності, в т.ч. кредитної, яка декларує визнання, перезарахування МДУ кредитів ЄКТС, отриманих в інших ЗВО. На практиці процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, на ОНП, що акредитується, ще не проводилась. Під час резервної зустрічі та спілкування з здобувачами один з них було зазначено, що надходили «певні пропозиції електронною поштою» щодо мобільності, але зважаючи на епідеміологічну ситуацію аспірант не виявив бажання ними скористатися. Разом з тим, під час спілкування з різними стейкголдерами (з здобувачами; під час відкритої зустрічі) ЕГ прийшла до висновку щодо наявностей потреби та можливості активізувати академічну мобільність для здобувачів ОНП (зокрема - можливим є поглиблення співпраці з іншими ЗВО як-то Українським католицьким університетом та Донецьким національним університетом імені Василя Стуса, контакти з якими є вже встановленими). Так, під час відкритої зустрічі викладач одного з українських ЗВО висловив ідею щодо користі від «залучення фахівців з-за меж університету» у контексті тем дисертаційних досліджень аспірантів. У випадку переведення або поновлення у складі здобувачів вищої освіти МДУ з іншого ЗВО, де використовується інша система оцінювання, застосовується порядок переведення оцінок,

зазначених в академічній довідці чи додатку до диплома за національною шкалою у 100-бальну відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf). Загалом, правила перезарахування кредитів під час переведення або поновлення здобувачів чіткі та зрозумілі, але таких випадків на даній ОНП не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У МДУ розроблено «Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/porjadok_viznannja_neformalna_osvita.pdf). У ньому прописані, зокрема, процедура та порядок організації визнання результатів навчання у неформальній освіті для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. Спираючись на зазначений документ, а також враховуючи, що на цей момент за ОНП, яка проходить процес акредитації, ще не було звернень здобувачів стосовно визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті можна констатувати, що нормативно-правова база підготовлена для подібних ситуацій. Доступно описана процедура звернення з приводу цього питання, процес розгляду звернення та можливі результати. Документ розміщений на офіційному сайті МДУ та є доступним для всіх учасників освітнього процесу. Спрощене роз'яснення щодо неформальної освіти та визнання результатів навчання, здобутих під час неї, МДУ представив у вигляді відеоролика (https://www.youtube.com/watch?v=R3TR1deg000).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Як кращу практику можна виділити обов'язковість презентації дослідницької пропозиції, вимоги до якої чітко регламентуються "Програмою вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: відсутність практик залучення аспірантів до програм академічної мобільності. Рекомендації: створити необхідні умови та забезпечити участь аспірантів у програмах академічної мобільності, в тому числі міжнародних, шляхом укладення відповідних угод з вітчизняними та закордонними ЗВО; оновити перелік питань вступного іспиту ОНП, розширивши коло питань щодо історіографії, а також додавши питання щодо археології та методології досліджень; надати можливість під час вступу враховувати додаткові бали іноземним громадянам та особам без громадянства за їх активну наукову діяльність та здобутки під час навчання в магістратурі України; розширити інформування щодо неформальної освіти (яка в умовах пандемії COVID-19 продемонструвала широкий спектр інструментів для здобуття знань у різних сферах), наприклад, через створення інтернет-сторінки на сайті МДУ з відповідною інформацією та пропозиціями найкращих, на думку ЗВО, ресурсів, що надають такі послуги.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Аналіз наданих ЗВО документів, інформації, отриманої з сайту МДУ та під час спілкування з стейкголдерами засвідчив у цілому відповідність ОНП Критерію 3. Прийом на навчання, академічна мобільність та неформальна освіта регламентуються відповідними чітко прописаними документами, що знаходяться у відкритому доступі. Разом з тим, було виявлено декілька аспектів, врахування рекомендацій щодо яких у подальшому мало б позитивний вплив на цю ОНП. ЗВО знає про слабку сторону, пов'язану з Критерієм 3, та має план виправлення ситуації.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та

принципам академічної свободи.

Освітній процес регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf), складається з аудиторних занять, самостійної роботи, науково-викладацької та дослідницької практик, контрольних заходів з відповідними методами організації і проведення науково-дослідницької діяльності, виконання індивідуальних проектів з демонстрацією практичних навичок. На освітній програмі застосовують, переважно, традиційну систему методів і прийомів (зазначених у табл.3), які сприяють досягненню ПРН (відомості самооцінювання). Студентоцентрований підхід реалізується у декілька етапів: при виборі напрямку досліджень здобувачів; при обранні теми дисертаційного дослідження та наукового керівника; при укладанні навчальних планів і формуванні їх варіативної складової; під час реалізації ОК «Методологія наукової діяльності», який спрямований на підготовку дисертаційного дослідження; «Науково-дослідницька» та «Асистентська» практики пропонуються здобувачам на вибір і передбачають, на вибір здобувача: педагогічну або науково-дослідницьку підготовку. Форми та методи навчання і викладання визначаються викладачем та окреслюються в робочих програмах освітніх компонентів та відповідають принципам академічної свободи. Рівень задоволеності здобувачів ОНП регулярно вивчається через проведення анкетування (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd44xFAFddtvop_FHD7gcVQhy03X8sGey0JuiMJ9xPBLeaSMA/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Здобувачам у перші дні навчання надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Ця інформація надається поетапно – напередодні та на початку кожного навчального семестру шляхом проведення установчих конференцій та презентацій викладачами освітніх компонентів. Також робочі програми навчальних дисциплін, які викладаються на ОНП, розміщено на платформі дистанційної освіти (http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=1420). Вимоги до розробки робочих програм містяться у «Положенні про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_knmznd_zmini_listopad_2018.pdf). Оскільки у ньому чітко не виписані вимоги до елементів робочої програми у діючих робочих програмах є певні відмінності у розміщенні семінарських занять та самостійної роботи: відсутність рекомендацій щодо механізмів виконання цих завдань та конкретної рекомендованої літератури до проблеми, робочі програми навчальних дисциплін містять компоненти, які вимагають доопрацювання й ускладнюють роботу здобувачам. Крім робочої програми, до складу комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни входить навчальний контент, методичні рекомендації до проведення практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, дидактичне забезпечення самостійної роботи, засоби діагностики навчальних досягнень студентів, інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни. З інформацією щодо порядку та критеріїв оцінювання здобувачів ознайомлюють на першому занятті, а також у кожній робочі програмі містяться критерії оцінювання знань під час семінарських занять та самостійної роботи здобувачів. Щоб здобувачі швидко отримали необхідну інформацію на будь-якому етапі освітнього процесу на сайті ЗВО в розділі «Аспірантура» (http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18). Тут є інформація про організацію освітнього процесу для аспірантів усіх спеціальностей: графік освітнього процесу, навчально-методичне забезпечення, розклад занять, програми іспитів, графік навчального процесу в аспірантурі тощо. Студенти підтвердили факти індивідуально підходу в процесі навчання. Викладачі сприяють їхньому професійному, індивідуальному творчому розвитку. Існує форма дистанційного навчання на внутрішній університетській онлайн-платформі, доступ до якої отримує кожен студент індивідуально за персональним кодом: вона потребує ґрунтовного доопрацювання. З метою отримання зворотного зв'язку від здобувачів щодо доступу до інформації про організацію освітнього процесу в МДУ, у Навчальному порталі розміщено відповідну анкету (http://moodle.mdu.in.ua/mod/questionnaire/view.php?id=17604). На сторінці «Навчально-методичне забезпечення» присутні рекомендації щодо роботи у дистанційному форматі та навігація по курсам.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Аналіз навчальних дисциплін ОНП показав, що вони спрямовані на володіння теоретичними та методичними засадами навчання, планування власної науково-дослідної діяльності. Участь здобувачів та науково-педагогічних працівників у розробці та популяризації науково-дослідної теми кафедри історичних дисциплін «Актуальні проблеми історії України. Сучасне бачення» (2018-2021 рр., номер держреєстрації 0118U003556) показує залучення здобувачів до наукових досліджень, які здійснюються в університеті. У робочих програмах багатьох дисциплін («Історія України: сучасне бачення», «Актуальні проблеми української історіографії», «ІКТ в сучасних наукових дослідженнях» та ін.) заплановані індивідуальні завдання, які передбачають проведення дослідницької роботи, але вони не містять чітких рекомендацій щодо їх виконання та критеріїв оцінювання. Наприклад, робоча програма ОК «Методологія наукової діяльності» (https://bit.ly/3p1TBFx) передбачає складання бібліографії за обраним напрямом дисертаційного дослідження, підготовку наукового обґрунтування обраної теми та складання робочого плану дисертаційного дослідження. Проте тематика наукових досліджень здобувачів не завжди враховується при викладанні дисциплін на ОНП, розробці самостійної роботи та творчих завдань. Крім того, більшість здобувачів

працюють з тематикою, присвяченою історії повсякдення, але його враховано лише у дисципліні за вибором «Повсякденне життя українського селянства в 1950-1960-х рр.». Серед методів, вказаних у робочих програмах (розділ «Методи навчання»), використовуються проблемно-пошукові (евристичні), дослідницькі та інтерактивні методи. Під час онлайн-зустрічі здобувачі підтвердили, що вони виконують індивідуальні проекти й презентують їх на міжнародних та всеукраїнських конференціях, а викладачі залучити їх до наукової теми кафедри й наукових проектів. Наприклад, презентація результатів наукових пошуків М. Кітріш на міжнародній науково-практичній конференції «Суспільні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку» (2020); А. Палац на XVII міжнародній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна-2019» тощо. Здобувачі публікують свої статті у фаховому виданні «Вісник МДУ Серія: Історія. Політологія», беруть участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних інтернет-конференціях. Створено Електронний інституційний репозитарій (eIR MSU), який забезпечує постійний та надійний доступ до наукових досліджень викладачів, співробітників, аспірантів та студентів (http://91.250.23.215:8080/jspui/). На факультеті є Центр гендерних досліджень і ПРООН, Центр Балто-Чорноморських регіональних студій, які очолюють викладачі кафедри, що забезпечує ОНП, але жоден здобувач не обрав темою свого дослідження названі напрями.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Науково-педагогічні працівники, що забезпечують навчання на ОНП мають відповідну наукову кваліфікацію (доцент/ки, кандидат(к)и наук, професори), систематично оновлюють зміст навчальних курсів та завдань в межах дисциплін. «Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ», в якому містяться вимоги до робочої програми, регламентує процедури затвердження й оновлення робочих програм. Зокрема, строк дії робочої програми для обов'язкової дисципліни, вивчення якої є обов'язковим для всіх спеціальностей, становить 3 роки, а для професійної дисципліни – затвердження відбувається щорічно. Проаналізувавши робочі програми обов'язкових дисциплін, ЕГ пересвідчилась, що в них подається перелік сучасної літератури й, крім того, наукові праць самих викладачів та науково-педагогічних працівників кафедри. Представлені ЕГ сертифікати та довідки про стажування НПП, що працюють на ОНП свідчать про те, що викладачі привносять із закордонних університетів сучасні практики та наукові досягнення, які впроваджують у навчання. Цей аспект також підтвердив під час онлайн-зустрічі здобувач 1-го курсу Гузь А.М. Втім, перелік рекомендованої літератури дуже рідко включає сучасну іншомовну літературу.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Нормативний документ, який би регламентував діяльність університету, факультетів та кафедри у напрямку інтернаціоналізації відсутній. Незважаючи на те, що в ЗВО існує Відділ міжнародних зв'язків (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_viddil_mizhnarodnikh_zvjazkiv.pdf), міжнародна діяльність здобувачів ОНП є недостатньою. Представлений на офіційному сайті МДУ на сторінці угоди про співпрацю МДУ з іноземними партнерами (http://mdu.in.ua/index/ugody/0-13) документ «Загальний перелік міжнародних двосторонніх угод МДУ», як і інформація на самій сторінці є явно застарілими та не відображають зазначеної у відомостях про самооцінювання угоди про наукове співробітництво між МДУ та Інститутом археології Словацької академії наук на 2019-2023 рр. На іншій сторінці «Міжнародна співпраця» (http://mdu.in.ua/index/mizhnarodne_spivrobitnytstvo/0-12) присутній «Звіт про міжнародну діяльність МДУ за 2017 рік», який є явно застарілою інформацією. Щодо згаданого Еразмус+, на сайті університету (http://mdu.in.ua/index/programma_erasmus/0-273) надана інформація лише про дві програми цього напряму: одна програма, як зазначено на сайті, є магістерською (http://mdu.in.ua/index/programma_erasmus/0-287), а друга, судячи з опису, направлена на журналістів (http://mdu.in.ua/index/destin/0-288). Все це не стосується ОНП, яка подана на акредитацію. За свідченням НПП та здобувачів під час онлайн-зустрічей з ЕГ, здобувач 1-го курсу Гузь А.О. мав закордонне консультування щодо літератури до своєї науково-дослідної роботи. Здобувачі мають можливість вивчати зарубіжні наукові праці, використовуючи повнотекстову базу опублікованих наукових досліджень ScienceDirect та наукометричні бази Scopus, Web of Science, забезпечені бібліотекою університету. Протягом всієї діяльності НПП і здобувачі брали участь у міжнародних наукових конференціях, де могли отримати новий досвід у веденні наукових досліджень та навчанні. Також здобувачі повідомили, що мають можливість підключатися до онлайн-лекцій з науковцями інших країн, зокрема розповіли про захід з представниками ЗВО Естонії та Латвії.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Здобувачам вищої освіти вчасно надається інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, в тому числі за допомогою Навчального порталу МДУ. Робочі програми навчальних дисциплін періодично оновлюються, зокрема й переліки рекомендованої літератури, які включають сучасні наукові дослідження. Значна частина освітніх компонентів передбачає застосування навчання через дослідження, зокрема через реалізацію

індивідуальних наукових проектів, які проходять апробацію на конференціях та наукових семінарах кафедри історичних дисциплін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки: проблематика наукових досліджень здобувачів не завжди враховується при викладанні дисциплін на ОНП, розробці самостійної роботи та творчих завдань. Слабкі сторони: під час викладання навчальних дисциплін застосовуються переважно традиційні методи та форми навчання; міжнародні діяльність на ОНП є недостатньою, щоб забезпечити ефективне залучення здобувачів до міжнародної академічної спільноти. Рекомендації: під час розроблення та оновлення змісту навчальної дисципліни враховувати наукові інтереси здобувачів; застосовувати більш сучасні методи навчання, що відповідають освітньо-науковому рівню вищої освіти (зокрема, наукові семінари, дослідницько-інноваційні методи, проектні методи, інтерактивні методи тощо); оновлювати інформацію про міжнародну співпрацю та договори, демонструвати реальні актуальні можливості МДУ щодо міжнародної співпраці, залучати Центр гендерних досліджень і ПРООН, Центр Балто-Чорноморських регіональних студій до участі у наукових дослідженнях здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 4.2. 4.4, 4.5, а слабкі сторони за підкритерієм 4.1 та 4.3. не є суттєвими і не перешкоджають реалізації ОНП. В цілому ОНП та освітня діяльність за цією програмою відповідає рівню В за Критерієм 4. ЕГ отримала підтвердження щодо забезпечення поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП, переконалась у використанні методів навчання, які допомагають досягти ПРН освітньої програми. На ОНП застосовується розробка здобувачами індивідуальних наукових проектів та презентація їхніх результатів під час міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій, виконання здобувачами вищої освіти невеликих досліджень в рамках індивідуальних проектів. НПП та наукові працівники постійно оновлюють зміст освіти та наукових досягнень, про що свідчать періодичні перегляди та оновлення змісту ОНП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів у МДУ регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf), де показано у п. 5 як працює система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти (зарахування залікових кредитів). «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf) забезпечує чіткість і зрозумілість форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в ЗВО. Складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, зокрема, щодо організації контролю і оцінки якості результатів навчання, є такі види контролю: проміжний, підсумковий. Форми контролю зазначені в робочих програмах та доводяться здобувачам викладачами на перших заняттях з дисципліни, вони є чіткими та зрозумілими. На навчальному порталі МДУ у системі Moodle не передбачене висвітлення системи оцінювання та необхідних критеріїв (http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php). Крім традиційних форм підсумкового семестрового контролю (іспит, залік, звітування з практик), у ЗВО широко практикуються індивідуальні комплексні завдання, презентація результатів дослідження, рецензування, дискусія. Обов'язковим заходом є річне звітування про виконання індивідуального плану. Під час зустрічей з ЕГ здобувачі ОНП засвідчили чіткість та зрозумілість критеріїв оцінювання та своєчасне ознайомлення їх з ними. На думку ЕГ, контрольні заходи дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Оскільки стандарт вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» за третім рівнем вищої освіти наразі відсутній, форма атестації здобувачів вищої освіти ОНП передбачає, що «атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації», відповідно до п.3 ст.6 Закону України «Про вищу освіту» та п.30 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. Разова рада для захисту дисертаційних досліджень ще не збиралась. На сторінці «Аспірантура» сайту МДУ (http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18) міститься документ про права та обов'язки здобувача (аспіранта), де чітко показано які етапи звітування та підсумкового звіту передбачені ОНП. Під час зустрічі зі здобувачами цей факт підтвердився. Для публічного захисту дисертаційного дослідження здобувачі подають завершене наукове дослідження та перелік документів, що відповідає, як вказано, переліку документів, що розташовані на сторінці Спеціалізовані вчені ради МДУ. Наразі, у даному документі не враховані зміни у переліку документів та матеріалів, які подаються для підсумкової атестації, а саме – зміни, що були внесені 3 квітня 2019 р. №283 до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 03.2016 р. №261. В МДУ є достатньо якісний склад НПП зі спеціальності «Історія та археологія», які працюють на кафедрі історичних дисциплін та кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики (відповідають вимогам до разових спеціалізованих рад), щоб створити разову спеціалізовану раду для захисту дисертацій третього рівня вищої освіти «доктор філософії», а значить забезпечити якісну підсумкову атестацію здобувачів. Для аспірантів передбачена проміжна атестація результатів їх наукової діяльності щосеместрово та наприкінці кожного навчального року. Про це свідчать витяги з протоколів кафедри історичних дисциплін, зокрема № 12 від 19.05.2020 р., № 6 від 15.12.2020 р. (https://bit.ly/3u4HecR). Така практика свідчить про формальний підхід щодо проведення проміжної атестації. Однак, відбуваються також презентації індивідуальних наукових досягнень, зокрема під час проведення наукового семінару кафедри 13.04.2021 р., на «Форумах молодих науковців», які організовує Рада молодих науковців, тощо. Цю практику підтвердили здобувачі під час онлайн-зустрічі.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу» та «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ». Вони є доступними для всіх учасників освітнього процесу, проте не містять норм, що регулюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Однак в ЗВО розроблено проект змін до «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» (http://mdu.in.ua/publ/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuvannja_uspishnosti_navchannja_zdobuvachiv_vishhoji_osviti_u_mdu/1-1-0-229), до якого включено пункт 5 «Порядок оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів». Також, у додатку до «Положення про факультет МДУ» (пункт 4.20) (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_fakultet.pdf) детально прописана процедура вирішення конфліктних ситуацій на факультетах. Здобувачі підтвердили, що прецедентів щодо оскарження виставленої викладачем оцінки за виконання контрольних заходів під час їх навчання не було. З метою забезпечення об'єктивності екзаменаторів у положенні передбачено можливість відвідування екзаменів ректором, проректорами, деканами факультетів, їх заступниками та завідувачами кафедр, які мають право ставити здобувачам питання, не втручаючись у виставлення оцінок. Контроль за ходом екзаменів (заліків) здійснюють також працівники навчального відділу (п. 3.4.12). З деяких освітніх компонентів передбачене колегіальне виставлення оцінки. Зокрема, на сайті МДУ на сторінці «Нормативне забезпечення освітнього процесу в МДУ» розміщене «Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти», в якому прописано бази практик, методичне забезпечення та форма оцінювання (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_provedennja_praktik.pdf). Оскільки звіт про проходження практики захищається здобувачем вищої освіти в комісії, до складу якої входять гарант ОП, керівники практики від кафедри та викладачі кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни (не менше 3 осіб), то оцінка за практику є колегіальною і обговорюється у колі науковців і здобувачів. Прозорість освітнього процесу та оцінювання забезпечує виконання самостійних завдань у Навчальному порталі МДУ в системі Moodle (http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=476). Під час огляду матеріальної бази було продемонстровано систему роботи електронних навчальних курсів та їх доступність для здобувачів. ЕГ переконалася, що здобувачі мають доступ до всіх навчальних курсів через цю систему, але не всі курси містять навчальний контент. Зустріч зі здобувачами показала, що вони лише частково використовують цей дистанційний ресурс та більшою мірою для зв'язку з науковим керівником і викладачами використовують корпоративну електронну пошту та мобільний зв'язок.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Процедури дотримання академічної доброчесності регламентуються наступними документами: Статутом МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf), «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf), Колективним договором (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolektivnij_dogovir_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf), «Етичним кодексом» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf), «Положенням про академічну доброчесність в МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf), «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах студентів МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlennja_studen.pdf) та «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої світи МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlen_akadem_pl.pdf), з якими ознайомлюються усі здобувачі під час перших занять. З метою дотримання академічної доброчесності при написанні дисертації здійснюється технічна перевірка наукових публікацій за допомогою спеціалізованих програмних засобів, зокрема через сервіс Unicheck, що використовуються в Університеті на умовах договорів та експертної оцінки щодо відсутності/наявності академічного плагіату. У положеннях визначено основні види порушення академічної доброчесності й види відповідальності учасників освітнього процесу. Здобувачі підтвердили, що популяризація академічної доброчесності здійснюється через сторінку «Академічна доброчесність» (http://mdu.in.ua/index/akademichna_dobrochesnist/0-224) та QR-коди в аудиторіях для здобувачів вищої освіти з метою поширення в університеті принципів академічної доброчесності. Наявний «Електронний інституційний репозитарій» (http://91.250.23.215:8080/jspui), але в ньому наукових робіт здобувачів третього рівня вищої освіти не представлено. Під час зустрічі ЕГ з фокус-групою здобувачів, учасники освітнього процесу продемонстрували знання про дотримання авторського права, можливості ЗВО щодо перевірки їхніх робіт на антиплагіат, протидії корупції, методів популяризації академічної доброчесності. Проте, у своїй відповіді здобувачі не назвали всі види порушень академічної доброчесності. Загалом у ЗВО дотримуються нульової толерантності до академічної недоброчесності. Порушень академічної доброчесності на ОНП, згідно з відомостями про самооцінювання, не виявлено. Розглядати справи щодо порушення академічної доброчесності уповноважена спеціальна комісія, однак склад цієї комісії не розміщено на відповідній сторінці сайту.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми та правила проведення контрольних заходів, критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення результатів навчання у цілому та для окремого освітнього компоненту, оприлюднюються заздалегідь. Наявні дієве нормативне регулювання академічної доброчесності та інструменти запобігання академічному плагіату.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабка сторона: процедури щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та оскарження результатів контрольних заходів лише розроблені, але не задіяні в ЗВО; дистанційні курси на платформі Moodle не повністю розроблені, тому здобувачі змушені спілкуватися з викладачами засобами корпоративної пошти та мобільним зв'язком. Рекомендації: проводити інформування здобувачів про оновлення в нормативній базі, зокрема щодо процедур оскарження результатів контрольних заходів; удосконалити форми проміжної атестації аспірантів з метою забезпечення різноманітних можливостей для презентації та обговорення результатів дослідницької діяльності; у нормативних положеннях, що регулюють організацію перевірки робіт на академічний плагіат, додати процедури експертного оцінювання, а не лише комп'ютерної перевірки унікальності тексту; слід розміщувати наукові роботи здобувачів вищої освіти, що навчаються на ОНП, в університетському репозитаріЇ; створити повноцінну завершену систему дистанційного навчання для здобувачів третього рівня вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зрозумілі правила проведення контрольних заходів, доступні для всіх учасників освітнього процесу, нормативне регулювання й популяризація академічної доброчесності у частині протидії плагіату відповідають критеріям якості ОНП. Система дистанційного навчання в МДУ знаходиться на стадії розробки, але частково вже використовується здобувачами. У ЗВО наявні необхідні нормативні документи, що унормовують реакцію на порушення академічної доброчесності. Зазначені слабкі сторони не є критичними, оскільки відповідні процедури розроблені на рівні ЗВО, тому ЕГ оцінила Критерій 5 за рівнем В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз академічної кваліфікації викладачів, що працюють на ОНП показав, що досягнення НПП у науковій сфері та коло їхніх інтересів забезпечують визначенні ОНП цілі та ПРН. Аналіз кадрового складу за даними таблиці 2 самооцінювання засвідчує високий рівень відповідності академічної та професійної кваліфікації НПП тим освітнім компонентам, які вони викладають на ОНП. Більшість викладачів, що забезпечують ОНП мають публікації, що індексуються у наукометричних базах даних, зокрема, Scopus та WOS, у фахових виданнях категорії «Б», переважна більшість є авторами монографій, посібників та підручників за ОК (в електронному інституційному репозиторії (http://91.250.23.215:8080/jspui/). Наприклад, Романцов В.М., який викладає дисципліни «Актуальні проблеми української історіографії» та «Історія України: сучасне бачення», є автором монографій та наукових статей з української історії та історіографії (https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=8B2dOJYAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate), Гудима І.П. («Актуальні проблеми філософії») – співавтор навчального посібника «Сучасна філософія: основні розділи, поняття, проблеми, ідеї», Омельченко В.Я. – автор конспекту лекцій для курсу «Методологія наукової діяльності», Шабельник Т.В. («ІКТ в сучасних наукових дослідженнях») – співавтор статті «The Role and Place of Information and Communication Technologies in the Formation of Professional Competencies of Higher Education», проіндексованій в наукометричній базі Scopus, Задорожна-Княгницька Л.В. – автор монографій та статей з педагогіки вищої школи. Додатково надані документи (сертифікати, довідки) свідчать про закордонні стажування, участь у міжнародних проектах, грантових та стипендіальних програмах. У свою чергу МДУ створює гідні умови для підвищення кваліфікації на базі власного університету та стажування у вітчизняних ЗВО та наукових установах. Рішення про залучення викладачів до ОНП приймається Вченою радою університету, після обговорення пропонованих курсів на засіданнях відповідних кафедр.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Під час акредитації було виявлено, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми, згідно з нормами, закріпленими у «Положенні про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/konkurs/polozhennja_pro_provedennja_konk-vidboru_npp-2021-.pdf) та додатках до цього положення. У ньому чітко виписані вимоги до претендентів на посади науково-педагогічних працівників, процедура обговорення кандидатур претендентів трудовим колективом відповідної кафедри та обрання на посаду, процедура укладання та припинення трудового договору. ЗВО перед претендентами ставить необхідні вимоги. Під час конкурсного відбору визначальною вимогою до кандидатів є професіоналізм, який визначається тривалим терміном поглибленого дослідження певної наукової проблеми й відповідними науковими результатами. Під час зустрічі здобувачі підтвердили високий професіоналізм викладачів. Перевага надається науковцям – авторам монографій, підручників та навчальних посібників. Якість підбору наукових працівників університету забезпечується ефективною і прозорою процедурою аналізу професійних характеристик та наукового доробку кандидатів. Таблиця 2 у відомостях про самооцінювання ОНП у розділі наукові публікації та підвищення кваліфікації свідчить про достатній рівень НПП, що працюють на ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Роботодавці постійно беруть участь у забезпеченні ефективного проходження практик, в обговоренні ОНП та її окремих компонентів, співпрацюють в організації науково-практичних конференцій (за свідченням в.о. завідувача кафедри історії України та спеціальних галузей історичної науки Донецького національного університету імені Василя Стуса проф. Темірової Н.Р. та директорки «Маріупольського краєзнавчого музею» Капустнікової Н.О. під час зустрічі з фокус-групами), а також беруть активну участь в засіданнях Рад факультету та університету. Залучення роботодавців до освітнього процесу відбувається також шляхом наукового консультування аспірантів. Під час онлайн-зустрічі проф. Темірова Н.Р. підтвердила, що співпраця є постійною й ефективною у галузі спільних наукових проектів та організації наукових конференцій і читання лекцій для здобувачів ОНП. Для більш системного залучення роботодавців до реалізації ОНП варто визначити відповідні механізми в нормативній базі МДУ, зокрема визначити правила додаткового наукового консультування щодо дисертаційної роботи кожного аспіранта та пропонування дисциплін вільного вибору з метою врахування їхніх дослідницьких інтересів.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До викладання та організації освітнього процесу постійно залучаються професіонали-практики, експерти та представники роботодавців, які беруть участь у забезпеченні ефективного проходження практик, організації науково-практичних конференцій, археологічних експедицій. Під час зустрічі з фокус-групою роботодавців та партнерів було з'ясовано, що вони ознайомлені зі змістом ОНП. НПП та здобувачі тісно співпрацюють з комунальною установою «Маріупольський краєзнавчий музей». За свідченням директора Капустніковою Н.О. на базі музею проводиться практика, спільні освітні та наукові заходи, які відображені на веб-сайті історичного факультету МДУ (http://history.mdu.in.ua/news). Освітні та наукові контакти з іншими партнерськими ЗВО, наведені у відомостях про самооцінювання, сприяють залученню фахівців до реалізації ОНП. Спілкування із здобувачами свідчить про те, що кафедра вкрай рідко залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі. Наведено лише один приклад консультування здобувача іноземним науковцем. Враховуючи те, що не всі вибіркові компоненти відповідають проблематиці наукових досліджень аспірантів, залучення до викладання дисциплін вільного вибору фахівців з інших ЗВО, які займаються цими науковими напрямами, сприяло б вирішенню цієї проблеми.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У процесі спілкування з викладачами та керівництвом університету усіх рівнів було підтверджено, що ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, які забезпечують організацію освітнього процесу ОНП Документи, що регламентують систему професійного розвитку викладача: «Положення про Школу педагогічної майстерності викладачів МДУ» (http://mdu.in.ua/СРКРО/shkola_pedagogichnoji_majsternosti_vikladachiv.pdf); «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pidvishhennja_kvalifikaciji_praciv.pdf); «План-графік підвищення кваліфікації/стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників МДУ у 2021 році» (http://mdu.in.ua/СРКРО/plan-grafik_kpk_zvo_na_2021_r.pdf). Також інформація з таблиці 2 свідчить про проходження окремими викладачами ОНП стажування за кордоном або участь у міжнародних проектах в Україні: пройшли міжнародне стажування Гудима І.П. у Вищій школі міжнародних відносин та суспільної комунікації в Хелмі (Польща, 2021 р.), Мороз О.А. в Університеті Ка-Фоскарі у Венеції «Організація навчального процесу в польових умовах філологічної науки в Україні та в інших країнах» (180 год) (Італія, 2020 р.), Павленко О.Г. в Університеті Фракії імені Демокріта – навчалась на науковому семінарі «Крос-культура. Комунікації. Інновації…» (30 год.) (травень 2019); програму підвищення кваліфікації (90 год) виконувала у Берліні-Гамбургу (серпень 2019 р.) та в Університеті імені Масарика закінчила курс «Якість у вищій освіті» в рамках проекту «Зміни педагогічних університетів в XXI столітті» (Чехія) (жовтень-грудень 2020 р.); Забавін В.О. у липні-серпні 2019 р. взяв участь у міжнародному археологічному проекті у с. Бойна у Словацькій Республіці (120 год); Арабаджи С.С. у лютому-березні 2019 р. пройшла стажування у Кишиці у Словацькій Республіці, у липні 2018 р. взяла участь у програмі міжнародної організації «Ініціативи змін»; Коробка Ю.В. пройшла стажування з викладацької майстерності для викладачів переміщених та східних ЗВО в Маріуполі (30.09.2019 – 03.10.2019), проекті Саксонського центру підвищення кваліфікації викладачів та ГО «Вище». Інформація про стажування НПП, задіяних у реалізації даної ОНП, підтверджується надісланими документами (https://bit.ly/340y0nk). У Лисак у проекті ERASMUS+Розбудова потенціалу у вищій освіті у грудні 2018 р. (38 год, тренінг, індивідуальний проект) у серпні 2020 пройшла стажування у вигляді тренінгу «Розвиток європейського наукового простору та міжнародного співробітництва» (Хелм, Польща).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

«Положенням про матеріальне заохочення науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти МДУ» за високий рівень результатів наукової роботи (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/polozhennja_pro_stimuljuvannja_rezultativ_naukovoj.pdf) передбачене матеріальне заохочення НПП. Питання про матеріальне заохочення за оприлюднення результатів наукових досліджень у виданнях, що індексуються БД Scopus та/або WoS, розглядається по кожній публікації окремо. У ньому міститься інформація про умови преміювання науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти денної форми навчання за високий рівень результатів наукової роботи (при опублікуванні наукової статті в журналі, що за результатами ранжування Web of Science або Scopus в окремій тематичній категорії (за величиною Impact Factor або SJR в залежності від квартиля, за здобуття наукових грантів, стипендій; наукове керівництво здобувачем тощо). Не матеріальним заохоченням є рейтинги НПП за кожен навчальний рік (http://mdu.in.ua/index/reiting_prep/0-41). Під час зустріч з фокус-групою викладачі підтвердила факт заохочення не лише НПП, а й кафедри за високі досягнення у якості навчання, науковій та міжнародній роботі.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока академічна та професійна кваліфікація викладачів, що забезпечують ОНП. Конкурсний добір викладачів є прозорими і дозволяє забезпечити необхідний рівень професіоналізму для успішної реалізації ОНП. Науково-

педагогічні працівники регулярно підвищують свою кваліфікацію, в тому числі за кордоном. ЗВО використовує різні механізми стимулювання розвитку викладацької майстерності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: залучення роботодавців до реалізації ОНП та професіоналів-практиків до аудиторних занять здійснюється не систематично; практика консультування здобувачів українськими та закордонними науковцями вимагає значного розширення. Рекомендації: розширити коло потенційних роботодавців та налагодити залучення їх до читання лекцій, науково-методичних семінарів для обговорення наукових тем; розширити співпрацю з науковцями закордонних університетів у сфері наукового консультування здобувачів ОНП.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Виявлені слабкі сторони не є суттєвими, дають простір для вдосконалення програми. Загалом ОНП відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 6.1, 6.2, 6.5 і 6.6, а критерій 6.3 і 6.4 показують послідовне розширення кола роботодавців та професіоналів-практиків.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансові ресурси МДУ складаються з фінансування із двох фондів Держбюджету: загального та спеціального. Інфраструктура МДУ включає в себе 5 навчальних корпусів (навчальна площа приміщень - 6702,5 кв.м.), Наукову бібліотеку з читальними залами, 3 медичні пункти, 3 їдальні та буфети, гуртожиток на 450 місць, 5 спортивних залів та 2 спортивні майданчики, 1 студентський палац (http://mdu.in.ua/Ucheb/materialno-tekhnichne_zabezpechennja.pdf). У бібліотеці (http://mdu.in.ua/index/biblioteka/0-10 та http://slibr.mdu.in.ua/) нараховується більше 160 тис. одиниць зберігання (директор Наукової бібліотеки МДУ наголосила, що фонд постійно оновлюється. Це підтвердили і здобувачі. В цьому контексті аспірантка Кітріш М. зазначила, що саме в Наукової бібліотеки МДУ вона знайшла велику кількість корисної для своєї наукової роботи літератури). В наявності електронний каталог (http://ebd.mdu.in.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=BD&P21DBN=BD&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=), електронний репозитарій (http://repository.mdu.in.ua/). Функціонує інформаційно-ресурсний центр «Window on America Mariupol» (http://slibr.mdu.in.ua/index/window_on_america_mariupol/0-358). Робочі програми навчальних дисциплін можна знайти на навчальному порталі ЗВО (http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=1420). На зустрічі з здобувачами та викладачами вони наголосили, що задоволені матеріально-технічною базою ЗВО, яка є достатньою для досягнення визначених ОНП цілей і програмних результатів навчання. Під час відеоогляду матеріальної бази члени ЕГ також змогли пересвідчитися у цьому. Зокрема, продемонстровані аудиторії, в яких мають проводитися заняття для здобувачів, обладнані різною технікою (проекторами, аудіосистемами, телевізорами, комп'ютерами), значна частина з якої була нещодавно куплена для оновлення/встановлення. Окремо аспіранти зазначили, що на кафедрі можна вільно взяти на деякий час ноутбук. Для моніторингу рівня забезпеченості здобувачів матеріально-технічною базою існує «Опитування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 032 Історія та археологія» (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd44xFAFddtvop_FHD7gcVQhy03X8sGey0JuiMJ9xPBLeaSMA/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0), яке включає в себе відповідні питання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ до інфраструктури ЗВО, повнотекстової бази опублікованих наукових досліджень ScienceDirect та міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, ресурсів бібліотеки МДУ, спортивних залів та майданчиків, мережі Wi-Fi на території ЗВО, послуга щодо отримання УДК, тимчасове використання ноутбуку

кафедри є безоплатним для викладачів та здобувачів, що було підтверджено ними під час зустрічей. Доступ до дистанційного навчального порталу Moodle МДУ (http://moodle.mdu.in.ua/) також є безкоштовним.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Зважаючи на пандемію коронавірусу була впроваджена організація навчального процесу у МДУ в умовах адаптивного карантину (http://mdu.in.ua/news/organizacija_navchalnogo_procesu_u_mdu_v_umovakh_adaptivnogo_karantinu/2020-08-28-3684). На сайті ЗВО були опубліковані поради для захисту від нової коронавірусної інфекції (http://phmc.mdu.in.ua/news/poradi_dlja_zakhistu_vid_novoji_koronavirusnoji_infekciji/2020-03-16-48). Під час відеоогляду було продемонстровано, що на перших поверхах при вході на підлозі нанесена розмітка, якої мають притримуватись люди, що заходять в ЗВО, для збереження безпечної дистанції один від одного; перед тим як людина потрапляє в фойє співробітник вимірює їй температуру. Також була продемонстрована система протипожежної безпеки. Аудиторії є відремонтованими та безпечними для занять. З метою психологічної підтримки під час освітнього процесу у ЗВО працює практичний психолог: наявний розклад роботи, конкретна адреса звернень та адреса для електронної пошти, що забезпечує можливість отримати підтримку щодо психологічного здоров'я (http://mdu.in.ua/index/psikholog/0-214). У процесі спілкування було встановлено, що поки що ніхто з аспірантів ОНП до психолога не звертався. Аспіранти повідомили про те, що в холах ЗВО є зони відпочинку. Під час відеоогляду матеріальної бази в декількох місцях в корпусах ЗВО знаходились м'які дивани та крісла-мішки, де здобувачі мають змогу посидіти, відпочити та попрацювати в більш комфортних умовах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів здійснюється як безпосередньо в ЗВО через наукового керівника, гаранта ОНП, завідувача відділу аспірантури, різні структури (профспілку, інспектора з соціальної роботи, практичного психолога, адміністрацію Маріупольського державного університету), так і через відповідні розділи на офіційному сайті ЗВО (http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18 , http://mdu.in.ua/index/jurotdel/0-251 , http://mdu.in.ua/index/psikholog/0-214 , http://mdu.in.ua/index/kontakty/0-150), сайт Історичного факультету (http://history.mdu.in.ua), у соцмережах Facebook (https://www.facebook.com/historydepartment207/) та Instagram (https://www.instagram.com/kafedra.id.mdu/?igshid=yt2kxm5h353c), через взаємодію з викладачами як під час лекцій, так і через листування на електронні пошти (деякі з них знаходяться у відкритому доступі, напр., http://history.mdu.in.ua/index/id/0-15, http://elf.mdu.in.ua/index/mmsa/0-14), деканатом Історичного факультету (http://history.mdu.in.ua/index/kontakti/0-13), Навчальним порталом Moodle МДУ (http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=476). Аспіранти мають змогу комунікувати з вищезазначеними структурами та окремими викладачами, їх контакти (для зв'язку через Інтернет чи по телефону) є доступними для здобувачів, які це підтвердили під час спілкування з ними. Також аспіранти зазначили, що продовжується дистанційне навчання (наприклад, проводяться лекції за допомогою програм Skype, Google Meet). Під час відеоознайомлення з матеріальною базою було виявлено, що Навчальний портал Moodle МДУ є недостатньо наповненим для дистанційно-інтерактивного навчання здобувачів ОНП: там відсутні лекції, семінари та практичні завдання, а наявна інформація обмежується робочими програмами дисциплін, розкладом, критеріями оцінювання, інформацією про модулі. Як шлях віддаленого (під час карантину) отримання здобувачем відсутніх складових під час відеоогляду була отримана відповідь, що деякі викладачі надсилають інформацію своїм студентам на пошту, інші - просто ведуть лекції онлайн. Тому не всі мають тексти лекцій. Один з здобувачів повідомив, що йому як правило – електронною поштою, напередодні сесій надсилали матеріали програм, конспекти лекцій, індивідуальні самостійні завдання, контрольні питання. Декілька аспірантів зазначили, що за роки навчання не користувались Навчальним порталом Moodle МДУ, так як в цьому не було потреби. У аспірантів (якщо вони - учасники бойових дій, сироти, малозабезпечені, інваліди) є можливість звернутися до інспектора з соціальної роботи для отримання соціальні стипендії. Допомогу здобувачам надає і профком ЗВО: одна з аспіранток повідомила, що у зв'язку з народженням дитини звернулась в цю структуру по допомогу та отримала її. Аспіранти за потреби мають право проживати у гуртожитку ЗВО (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_studentskij_gurtozhitok_mdu.pdf).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Наявний план-графік проведення ремонту та реконструкції навчальних корпусів ЗВО щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (http://mdu.in.ua/index/osoblivi_potrebi/0-296) вказує на важливе значення цього питання для ЗВО. Здобувачів з особливими освітніми потребами на ОНП, що розглядається - немає. Біля входів в корпуси ЗВО встановлені пандуси. Також, як зазначив один з здобувачів, на першому поверсі є дзвоник і номер телефону, тож людина з особливими освітніми потребами може викликати людину з університету, яка допоможе піднятися на верхній поверх. Офіційний сайт МДУ (http://mdu.in.ua) має версію для людей з вадами зору.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

З метою вирішення конфліктних ситуацій ЗВО розроблено Етичний кодекс (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). Згідно цього документу була створена постійно діюча Комісія з питань дотримання Етичного кодексу МДУ. Ця комісія отримує та розглядає заяви щодо порушень положень кодексу, і надає свої пропозиції адміністрації ЗВО щодо подальших дій. В пункті 3.11 зафіксовано процедуру вирішення конфліктних ситуацій. Більш детально процедура врегулювання ситуацій, пов'язаної з сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією відображена у Додатку до Положення про факультет МДУ (пункт 4.20) (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_fakultet.pdf). Для врегулювання конфліктних ситуацій безпосередньо на факультетах були створені Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій. В ЗВО було розроблено та впроваджено Положення про Відділ з питань запобігання та виявлення корупції в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/korup/polozhennja_pro_viddil_z_pitan_zapobigannja_ta_vij.pdf), спираючись на яке в закладі освіти було створено відповідний Відділ, основним завданням якого стало розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційних правопорушень. На сторінці Відділу знаходиться ще більше детальна інформація про політику ЗВО щодо запобігання корупції (http://mdu.in.ua/index/antikorupcijni_zakhodi/0-173); там можна залишити й повідомлення про факт корупції, вибравши відповідну опцію. Всі вищезазначені документи знаходяться у відкритому доступі на сайті ЗВО, доступні для здобувачів та містять достатньо вичерпний і зрозумілий алгоритм дій. Під час реалізації ОНП конфліктних ситуацій не виникало. Це підтвердили здобувачі, адміністрація ЗВО та академічний персонал. Разом з тим, під час спілкування з представниками студентського самоврядування було виявлено необізнаність деяких її членів щодо існування Комісій з врегулювання конфліктних ситуацій та процедури вирішення конфліктної ситуації при її виникненні. Аспіранти обізнані, що у разі виникнення конфліктної ситуація вони мають звернутися до згаданої Комісії, одна з яких діє на їх факультеті.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічна база ЗВО є сучасною, широкою та різноплановою, постійно оновлюється та відповідає потребам та бажанням здобувачів та викладачів для успішної реалізації ОНП. Наукова бібліотека МДУ надає широку підтримку здобувачам та є вагомим джерелом різного матеріалу для написання дисертаційних робіт аспірантів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабка сторона: існуюче наповнення Навчального порталу МДУ за даною ОНП не забезпечує здобувачам дистанційне навчання на належному рівні. РекомендаціЇ: розширити можливості Moodle МДУ у сфері дистанційного навчання з метою задоволення освітніх потреб здобувачів ОНП,, зокрема, шляхом розміщення в електронних класах лекцій, семінарів, практичних завдань відповідних навчальних дисциплін для здобувачів; провести додаткову інформаційну та роз'яснювальну роботу серед стейкголдерів ЗВО щодо конфліктних ситуацій, наголосивши на механізмах та етапах їх вирішення; оновити «Положення про факультет» та дозволити приймати скарги щодо конфліктних ситуацій не лише в письмовій формі, що передбачено в цьому положенні, але й в електронній формі, зважаючи на епідеміологічну ситуацію та обмеженість доступу до ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Продемонстрований під час відеоогляду та спілкування зі стейкголдерами та представниками ЗВО стан матеріальних ресурсів та освітнього середовища вказують в цілому на відповідність вимогам Критерію 7. Виявлений недолік не є критичним та може бути виправленим.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП сформовані на рівні ЗВО та періодично удосконалюються. Суттєве оновлення цих процедур відбулося в 2020 р. з ухваленням нового положення (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-peregljad-udoskonalennja_t.pdf). Серед визначених у ЗВО процедур слід назвати громадське обговорення проектів ОП, уніфіковану форму ОП, проведення моніторингу ОП відповідно до чітко сформульованих критеріїв якості. Позитивною практикою, на думку ЕГ, є проведення моніторингу ОП за сукупністю критеріїв, елементів та методів дослідження (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/monitorig_dodatok.pdf). Його результати в подальшому обговорюються на засіданні науково-методичної ради МДУ та пропонуються шляхи щодо удосконалення ОП (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_monitoring_op_2019-2020_n.r..pdf). ЕГ переконалася під час бесід з фокус-групами в тому, що моніторинг та перегляд даної ОНП здійснювалися згідно зі встановленими у ЗВО вимогами. Обговорення змін до ОНП проводилося кафедрою історичних дисциплін на підставі моніторингу 2019-2020 н.р., про що свідчать протоколи засідань (https://bit.ly/3fi7V8G). Відповідальними за проведення цих процедур є гарант ОНП та члени робочої групи. Контроль за здійсненням моніторингу та періодичного перегляду ОП здійснюють також проректор з науково-педагогічної роботи, начальник навчального відділу, завідувач навчальної лабораторії із забезпечення якості освіти, декан факультету та завідувач кафедри. За результатами останнього моніторингу було внесено зміни до структури ОНП, розроблено структурно-логічну схему та оновлено матрицю відповідності ПРН і компетентностей, збільшено обсяг вибіркової складової, а також переглянуто напрями досліджень у науковій складовій ОНП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

«Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpech.pdf) передбачено здобувацький рівень цієї системи, тобто залучення здобувачів та органів студентського самоврядування до процесів моніторингу та перегляду ОП й інших процедур забезпечення якості. Втім, у згаданому положенні відсутній чітко визначений перелік можливих способів участі здобувачів у цих процедурах, що, на думку ЕГ, може формувати у здобувачів недостатньо цілісне уявлення про їхню роль у поліпшенні якості вищої освіти. Під час проведення онлайн-зустрічі з органами студентського самоврядування ЕГ встановила, що представники студентської ради й Ради молодих вчених не надавали пропозицій щодо ОНП та недостатньо усвідомлюють можливості представлення інтересів аспірантів перед адміністрацією. Крім того, аспіранти не входять до складу Ради молодих вчених, що значно обмежує представлення їхніх інтересів у системі громадського самоврядування ЗВО та суперечить вимогам ст. 41 Закону України «Про вищу освіту», згідно з якою в ЗВО мають діяти Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених. Аспіранти під час онлайн-зустрічі зазначили, що знають про діяльність Ради молодих вчених, проте не подавали своїх кандидатур до її складу. Загалом, як зазначалося в описі Критерію 1, пропозиції аспірантів щодо даної ОНП на засіданнях кафедри стосувалися лише змін до переліку вибіркових дисциплін. Важливою способом врахування позицій здобувачів під час перегляду ОНП є проведення опитувань. Слід зазначити, що опитування проводилися регулярно, а в 2020 р. їх було систематизовано, розроблено нові анкети на основі узагальнення досвіду, прийнято «Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkkholderiv10.06.20.pdf). Згідно з положенням для здобувачів передбачені опитування «Якість вищої освіти в МДУ» та «Якість викладання навчальних дисциплін в МДУ». До розроблення анкет було долучено здобувачів вищої освіти. Результати анкетування, на основі яких також приймаються рішення щодо удосконалення ОП, розміщуються на веб-сайті ЗВО (http://mdu.in.ua/index/monitoring_op/0-302). Результати опитувань здобувачів даної ОНП включають рекомендації лише в контексті якості викладання навчальних дисциплін (https://bit.ly/3eUJjnr).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду ОНП носить систематичний характер, а їхні пропозиції враховуються під час внесення змін, зокрема при оновленні ОНП в 2020 р. Серед роботодавців, з якими активно співпрацює кафедра історичних дисциплін МДУ, є комунальна установа «Маріупольський краєзнавчий музей», комунальна установа «Маріупольський центр професійного розвитку педагогічних працівників Маріупольської міської ради Донецької області», архівний відділ Маріупольської міської ради. До обговорення змін до ОНП долучаються також представники академічної спільноти інших ЗВО (зокрема, в.о. завідувача кафедри історії України та спеціальних галузей історичної науки Донецького національного університету імені Василя Стуса проф. Н.Р.Темірова, професор кафедри історії Українського католицького університету проф. В.В. Задунайський). Форми

залучення роботодавців: проведення конференцій і зустрічей спільно з представниками кафедр та здобувачами, проходження опитувань, підготовка рецензій на ОНП. У протоколі засідання кафедри історичних дисциплін № 11 від 20.04.2020 зафіксоване обговорення ОНП науково-педагогічними працівниками кафедри, де вносились пропозиції, які відображали побажання працедавців. Зокрема, було вказано, що Інститут історії України НАН України та Спілка археологів України пропонує розширити фокус ОНП для підготовки фахівців з археології. Інформація з іншого протоколу кафедри № 7 від 18.02.2020 свідчить про те, що ініціаторами оновлення ОНП та зміни внутрішніх компонентів програми є й роботодавці. Зокрема директоркою Маріупольського краєзнавчого музею Капустніковою Н.О. та головним спеціалістом відділу охорони культурної спадщини департаменту культурного розвитку Маріупольської міської ради Вовницькою І.С. були обговорені зміст та програмні результати ОНП. Учасниками зустрічі було також запропоновано розширити зміст фахової компетентності СК-1 за рахунок додаванням такого напряму, як археологія. Також, було обговорено основні напрями співпраці здобувачів вищої освіти з департаментом культурного розвитку Маріупольської міської ради та Маріупольським краєзнавчим музеєм. ЕГ пересвідчилась під час онлайн-зустрічі з роботодавцями про їх активну участь у процесі перегляду даної ОНП. Позитивною практикою є проведення «Анкетування відповідності вимог або критеріїв роботодавців до аспірантів» (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdDzmfORPBFkbelGfr7Fqo2i_QL48Tod_AsYG-MYzMtMr1l2w/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0), в якому роботодавці можуть оцінити рівень сформованості в аспірантів відповідних компетентностей. Проте результати анкетування поки що не опубліковані на сайті, а роботодавці недостатньо про нього проінформовані. На думку ЕГ, у нормативних положеннях університету доцільно більш чітко визначити процедури участі як роботодавців, так і інших стейкголдерів у процесах перегляду ОП, наприклад, створення дорадчих органів, які систематично будуть залучатися до обговорення пропозицій для ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В університеті функціонує навчальна лабораторія з організації практик та працевлаштування випускників, до завдань якої, серед іншого, входить здійснення моніторингу працевлаштування випускників та вивчення динаміки попиту і пропозицій на ринку праці фахівців, підготовка яких здійснюється МДУ, й подання оперативної інформації керівництву університету. Однак ця діяльність більше стосується бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти, про що свідчить інформація, розміщена на сторінці «Працевлаштування» (http://mdu.in.ua/index/pracevlashtuvannja/0-115). В університеті існує «Асоціація випускників МДУ» (http://mdu.in.ua/index/asociacija_vipusknikiv/0-307), метою роботи якої є налагодження зв'язків між випускниками, студентами та адміністрацію університету для подальшої взаємної допомоги. Але на сайті ЗВО присутня неповна інформація про її склад і діяльність. Взаємозв'язок з випускниками здійснюється й на рівні факультету та кафедри, про що розповіла випускниця цієї ОНП Копань А.В. Для випускників кафедри історичних дисциплін сформовано анкету (https://bit.ly/2S6krQs), в якій вони можуть надати відповіді на питання з метою визначення рівня конкурентоспроможності випускників МДУ, рівня їх задоволеності отриманими знаннями, уміннями та навичками. Проте випускниця даної ОНП ще його не проходила. Під час онлайн-зустрічей з фокус-групами ЕГ встановила, що аспіранти працевлаштовані в музейних установах, закладах середньої освіти, а також здійснювали викладацьку діяльність (на даний момент двоє аспіранток знаходиться у відпустці по догляду за дитиною).

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Здійснення моніторингу ОНП, яке проводилось за результатами 2019-2020 н.р., виявило низку недоліків ОНП, які було усунуто. Ці недоліки стосувалися опису та структури ОНП, зокрема щодо формулювання цілей та фокусу ОНП, недостатнього обсягу вибіркової складової, відсутності дисципліни, спрямованої на поглиблення компетентностей для викладацької діяльності тощо. Як зазначили представники навчального відділу, процедури моніторингу проводилися до цього, але не мали такого системного характеру. Порівнюючи ОНП 2020 р. з попередніми її редакціями, ЕГ переконалася в дієвості процедур моніторингу щодо удосконалення ОНП та якості освітньої діяльності. Варто відзначити й публікацію на сайті МДУ матеріалів щодо результатів моніторингу якості ОП (http://mdu.in.ua/index/monitoring_op/0-302), що свідчить про прозорість та публічність цих процесів.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Хоча ОНП проходить первинну акредитацію, МДУ було враховано результати попередніх акредитацій ОП першого і другого рівнів вищої освіти, за результатами яких було суттєво оновлено нормативну базу. Зокрема, було прийнято чотири нових положення, що регулюють процедури розроблення, моніторингу, перегляду, удосконалення та закриття ОП, опитування стейкголдерів, визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, політики розвитку soft skills, а також оновлено положення про організацію освітнього процесу та систему внутрішнього забезпечення якості. Проте у відомостях про самооцінювання ЗВО не надав інформацію, результати яких саме акредитаційних експертиз було враховано.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Оновлення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти на підставі змін до нормативної бази, введення нових процедур моніторингу якості ОП й опитувань здобувачів та інших стейкголдерів свідчить про поступове формування культури якості в МДУ. В університеті визначено п'ять рівнів системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, проте варто розкрити роль і завдання кожного з рівнів з метою досягнення чіткої взаємодії учасників академічної спільноти в забезпеченні політики якості. Якщо на університетському рівні здійснено значні удосконалення (відкрито навчальну лабораторію із забезпечення якості освіти (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_navchalnu_laboratoriju_zjao.pdf), визначені чіткі процедури моніторингу якості, проводиться регулярне обговорення та приймаються відповідні рішення щодо удосконалення ОП на засіданнях науково-методичної ради (http://mdu.in.ua/Dokumenty/NMR/2020-2021/rishennja_nmr_6.pdf), здійснюється регулярне опитування здобувачів та проводиться їхній аналіз тощо), то механізми забезпечення якості на рівні здобувачів потребують удосконалення. Завдання факультетів та кафедр щодо забезпечення якості регламентуються у відповідних положеннях про факультет (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_fakultet.pdf) та кафедру (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_kafedru_mdu.pdf), однак потребує конкретизації викладацький рівень забезпечення якості. Втім, позитивною практикою є визначення функцій, прав та обов'язків гарантів ОП (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_garanta_op_v_mdu.pdf).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

До сильних сторін слід віднести наявність чітких процедур моніторингу освітніх програм, обговорення їх результатів та усунення недоліків, що були виявлені за результатами внутрішнього й зовнішнього забезпечення якості, оприлюднення на веб-сайті ЗВО результатів моніторингу ОП й анкетування здобувачів та інших стейкголдерів. Позитивним є залучення роботодавців до процедур перегляду ОНП, врахування їхніх пропозицій при оновленні ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: недостатнє залучення здобувачів вищої освіти до процедур перегляду ОНП; відсутність представництва аспірантів у Раді молодих вчених. Рекомендації: більш системно залучати стейкголдерів до процедур моніторингу та перегляду ОНП, у тому числі за рахунок створення постійних дорадчих органів; конкретизувати функції різних рівнів забезпечення якості вищої освіти у відповідному положенні; забезпечити представлення інтересів аспірантів у Раді молодих вчених, привести положення, що регулює її діяльність, у відповідність до вимог чинного законодавства.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Загалом у ЗВО сформована дієва система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка була суттєво оновлена за останній рік. Утім, зазначені слабкі сторони і рекомендації потребують врахування для більшої взаємодії різних учасників освітнього процесу в питаннях забезпечення політики якості. Саме тому ЕГ оцінила Критерій 8 за рівнем В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права і обов'язки учасників навчального процесу регулюються документами, які можна знайти на офіційному сайті МДУ в розділах «Нормативне забезпечення освітнього процесу в МДУ» (http://mdu.in.ua/index/normativne_zabezpechennya/0-53), «Корисні документи» (http://mdu.in.ua/index/korysni_dok/0-87) та «Аспірантура» (http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18). Ці документи розміщені у вільному доступі і є легкодоступними для всіх стейкголдерів. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу сформульовані чітко і зрозуміло. Під час спілкування з учасниками освітнього процесу вони засвідчили, що знають про свої права та обов'язки, і що ЗВО притримується правил, зафіксованих у згаданих документах.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Згідно пункту 3.3.4 «Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-peregljad-udoskonalennja_t.pdf) проекти ОНП третього (освітньо-наукового) рівнів «оприлюднюються на офіційному сайті МДУ в розділі "Громадське обговорення" не пізніше ніж за 2 тижні до засідання Науково-методичної ради». Під час спілкування з представниками адміністрації вони декілька раз підкреслили, що дотримуються цього принципу. Проект ОНП, згідно вказаної на офіційному сайті інформації (http://mdu.in.ua/publ/proekti_osvitno_profesijnikh_program/osvitno_naukova_programa_istorija_ta_arkheologija/2-1-0-174), була оприлюднена 16.06.2020 р. Зауваження приймалися до 20.06.2020 р. Тобто лише протягом 4 днів, обмеживши можливість всіх стейкголдерів в повній мірі висловити свої пропозиції щодо змін ОНП під час обговорення проекту, що є невідповідністю. Під час спілкування з здобувачами була отримана інформація, що вони мають змогу висловлювати пропозиції щодо внесення змін до ОНП різними способами (через опитування, спілкування з гарантом ОП). Роботодавці також підтвердили, що контактують з ЗВО щодо змін у ОНП (хоча і не всі їх пропозиції, які вони вважають суттєвими, були враховані на цю хвилину). На сайті ЗВО відсутня інформація, яка б резюмувала результати громадських обговорень проекту ОНП, що не дозволяє оцінити, які пропозиції та якими категоріями стейкголдерів вносились, і які з них врешті-решт були прийняті.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сторінці «Аспірантура» (http://mdu.in.ua/index/aspirantura/0-18) сайту МДУ містяться посилання на оприлюднені у відкритому доступі всі версії ОНП, від першої - і до актуальної (що надає можливість проаналізувати зміни і визначити напрям розвитку програми), а також - на робочі програми освітніх компонентів. Усі стейкголдери можуть вільно ознайомитися з описом, змістом та цілями ОНП, а також - окремих освітніх компонентів (окрім вибіркових дисциплін). На сайті історичного факультету розміщений каталог елективних дисциплін для відповідної ОНП, в якому наявний дуже короткий загальний опис цих дисциплін (http://history.mdu.in.ua/Navch/vybirkovi/elektivni_kaf_id_032_ist_ta_arkheolog_onp_rivnja.pdf). Члени ЕГ змогли ознайомитися з повноцінними робочими програмами вибіркових дисциплін лише після відповідного запиту до гаранта ОП, які і були надані окремо. Це дещо звужує той об'єм інформування щодо ОНП, який можуть отримати усі стейкголдери у разі потреби).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Наявна широка нормативно-правова база, у якій детально, чітко і зрозуміло зафіксовані права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, як і механізми їх реалізації, є легкодоступною на сайті ЗВО. У деяких розділах сайту окремі важливі документи дублюються з метою полегшення ознайомлення з ними усіх зацікавлених сторін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліком є несвоєчасне оприлюднення проекту ОНП, що зменшує можливості для надання пропозицій з боку стейкголдерів. Слабка сторона: відсутність робочих програм вибіркових дисциплін у відкритому доступі для ознайомлення перед процедурою вибору. Рекомендації: дотримуватися зазначених у положеннях ЗВО вимог щодо громадського обговорення проектів ОНП; збільшити час для ознайомлення з документом та надання своїх пропозицій (не пізніше ніж за місяць до затвердження ОНП); публікувати інформацію про пропозиції стейкголдерів щодо проекту ОНП; розмістити на сайті ЗВО у відкритому доступі робочі програми вибіркових дисциплін ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Була виявлена невідповідність підкритерію 9.2. Притримуючись голістичного підходу і зважаючи на те, що оприлюднення проекту ОНП 0 на офіційному сайті ЗВО за недостатньою кількістю днів для громадського обговорення не є системним і в подальшому може бути виправленим, а здобувачі та роботодавці зазначили, що мають змогу вносити свої пропозиції щодо змін ОНП різними способами; враховуючи, що підкритерії 9.1 та 9.3 в цілому відповідають вимогам, а рекомендації, висловлені щодо їх покращення, можуть бути враховані та реалізовані в короткий строк члени ЕГ вважають можливим визначити рівень відповідності Критерію 9 як В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Обов'язкові компоненти ОНП спрямовані на формування компетентностей, необхідних для повноцінної дослідницької діяльності аспірантів. Здобуття глибинних знань з історії та історіографії забезпечують дисципліни «Історія України: сучасне бачення» та «Актуальні проблеми української історіографії». Ці компоненти відповідають науковим інтересам аспірантів, які спеціалізуються на вітчизняній історії, та містять окремі теми, безпосередньо пов'язані з проблематикою дисертаційних досліджень («Процеси суспільної модернізації в Україні у XIX – на початку XX ст.», «Сучасний погляд на історію Української революції 1917 – 1921 рр.», «Методологічні аспекти історії повсякдення в українській історіографії» тощо). Проте ЕГ вважає, що проблематику дисциплін варто регулярно оновлювати, враховуючи дослідницькі інтереси здобувачів. Також слід оновлювати переліки вибіркових дисциплін, пропонуючи ті дисципліни, що дозволятимуть поглиблювати вузькоспеціалізовані знання й навички аспірантів відповідно до проблематики їхніх досліджень. Невідповідність вибіркових дисциплін дослідницьким інтересам аспірантів зафіксована у Критерії 2. Формування загальнонаукового (філософського) світогляду забезпечується завдяки дисципліні «Актуальні проблеми філософії», яка спрямована на осмислення філософських проблем буття, теорії пізнання, поглиблення навичок науково-філософського аналізу тощо. Мовні навички аспірантів з української та іноземної мови поглиблюють дисципліни «Ділова українська мова» та «Наукова комунікація іноземною мовою». Набуття аспірантами компетентностей з методів досліджень забезпечується за рахунок дисциплін «Методологія наукової діяльності» та «Новітні підходи до методики та методології історичного дослідження» (з 2020 р. – вибіркова). ЕГ рекомендує посилити фахову спрямованість дисципліни «Методологія наукової діяльності» відповідно до дослідницьких інтересів аспірантів замість викладання її як дисципліни загальної підготовки. Також ЕГ вважає, що за змістом дисципліна «ІКТ в сучасних наукових дослідженнях» більше відповідає бакалаврському або магістерському рівню вищої освіти. Підготовка до викладацької діяльності здійснюється в ОНП 2020 р. за рахунок дисципліни «Педагогіка вищої школи» та асистентської практики. Проте можливість вибору аспірантами вибору практики обмежує можливість розвитку викладацької компетентності, що підтверджується результатами вибору попередніх курсів. Зокрема, аспіранти 3 і 4 курсів, згідно з індивідуальними навчальними планами (https://bit.ly/2T54j2t), обрали науково-дослідну практику. При цьому дисципліну «Педагогіка вищої школи» вони також не вивчали, оскільки вона не була передбачена в попередніх ОНП. Таким чином, жоден з освітніх компонентів не забезпечував для цих аспірантів розвиток викладацької компетентності, що є недоліком. Під час онлайн-зустрічі здобувачі повідомили, що вони задоволені змістом ОНП, що також підтверджується результатами опитувань в 1-му семестрі 2020-2021 н.р.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Аналіз останніх публікацій наукових керівників дозволяє ЕГ зробити висновок, що напрями їх досліджень не повністю релевантні з темами дисертацій аспірантів. Науковим керівником аспірантів Кітріш М.В, Папац А.С., Алфьорова А.Д. та Гузь А.М. є проф. Романцов В.М., а аспірантів Гончаренко І.М. та Пістелевої Д.В – проф. Лисак В.Ф. Варто відзначити, що тематика дисертаційних досліджень аспірантів (https://bit.ly/2Rld9bx) під керівництвом проф. Лисак В.Ф. відповідає її науковому напряму, а саме історії повсякдення. Докторська дисертація проф. Лисак Ф.Ф. «Повсякденне життя українського селянства в 50 - 60-х рр. XX ст.» та наукові статті («Сільська родина України в радянському способі життя 1950–1960-х рр.») у вітчизняних фахових виданнях (https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=bdH1pAkAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate), в тому числі індексованих в наукометричній базі Web of Science (https://publons.com/researcher/3178152/victoria-lysak/), дозволяють стверджувати про досить високу фахову кваліфікацію наукового керівника в цій проблематиці. Проте слід зазначити, що проф. Лисак В.Ф. не є співробітником кафедри історичних дисциплін, яка відповідає за

реалізацію ОНП (http://history.mdu.in.ua/index/kadrovij_sklad_mvzp/0-29). Тема дисертаційного дослідження Кітріш М.В. також стосується повсякденної історії, однак не дотична з напрямом наукових досліджень проф. Романцова М.В., як і теми дисертаційних досліджень Папац А.С. та Гузь А.М. Лише тема дисертаційного дослідження Алфьорова А.Д. «Національне питання в подіях Української революції на Півдні України (березень 1917-квітень 1918 рр.)» цілком узгоджується з публікаціями останніх років проф. Романцова А.Д. (https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=8B2dOJYAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate), зокрема статтями «Маріупольські більшовики в боротьбі за владу в 1917 р. Уроки історії на порозі столітнього ювілею революції», «Етнополітичні та етнокультурні процеси в Маріуполі на початку демократичної революції 1917 р. Історичні уроки для сучасності» та ін. У той же час, аналіз профілів науково-педагогічних працівників кафедри історичних дисциплін свідчить про те, що в МДУ наявний науковий потенціал, який працює над однією науковою проблематикою. Наприклад, проблема розвитку освіти в другій половині XIX – на початку XX ст. , з якою пов'язана тема дисертаційного дослідження Папац А.С., є сферою наукових інтересів доц. Новікової С.В. та доц. Арабаджи С.С. Водночас, тема дисертації Гузь А.М. не пов'язана з проблематикою діяльності кафедри, тому варто залучити до консультування науково-педагогічних працівників з інших ЗВО, які є фахівцями з цієї проблематики, уклавши відповідні партнерські угоди.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Двічі на рік проводиться обговорення успішності та результатів наукового дослідження здобувачів на засіданнях кафедр та вчених радах факультетів. Це підтверджується витягами з відповідних протоколів (https://bit.ly/3u4HecR), а також - спілкуванням зі здобувачами. Такий підхід дозволяє зважено оцінити рівень досягнень аспірантів, динаміку наукового дослідження та прийняти рішення щодо можливості чи неможливості продовження навчання на відповідній ОНП. Зважаючи на тематику досліджень, аспіранти можуть скористатися базою, яку пропонують лабораторія соціологічних досліджень МДУ (http://history.mdu.in.ua/index/socdoslidzhennja/0-26), Музей історії та археології МДУ (http://history.mdu.in.ua/index/museum/0-6), наукова бібліотека МДУ (http://slibr.mdu.in.ua/) з доступом до повнотекстової бази опублікованих наукових досліджень ScienceDirect та міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, комп'ютерна лабораторія. Відеоогляд підтвердив наявність вказаної матеріально-технічної бази. Здобувачі зазначали, що доступ до неї є вільним та безкоштовним. ЗВО забезпечує апробацію результатів наукових досліджень здобувачів через організацію міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій: «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи» (Маріуполь, 2017, 2018); Україна у світовому історичному просторі (Маріуполь, щорічно); «Актуальні проблеми науки та освіти» (в ньому наявні секції, присвячені історичним темам (напр., історії України) (Маріуполь, щорічно) (детальна інформація про зазначені конференції, які вже відбулися, а також ознайомитися з їх результатами можна на сайті МДУ (http://mdu.in.ua/index/materiali_konferencij/0-147). Також аспіранти мають змогу опублікувати свої наукові статті у фаховому виданні «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія» (віднесений до категорії «Б») (http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1925e17847426a2d0ab26e), що індексується в міжнародних наукометричних базах Google Scholar, Index Copernicus та деяких інших (виходить тричі на рік) (http://visnyk-politologia.mdu.in.ua/). Під час спілкування з головою Ради молодих вчених Кудлаєм В. він повідомив, що в ЗВО проводиться «Форум молодих науковців» (http://mdu.in.ua/Nauch/rada-NDR/plan_zasidan_radi_molodikh_vchenikh_mdu_2020-2021.pdf). На них, серед іншого, обговорювались проблеми та особливості написання наукових публікацій та їх елементів, рефератів, і особливо - іноземною мовою. Також Рада молодих вчених приймає участь у організації різних семінарів, направлених, наприклад, на пояснення різних нюансів щодо створення та наповнення профілів у Web of Science, Google Scholar. Всі ці заходи направлені в тому числі і на покращення рівня наукових робіт здобувачів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Під час аналізу відомостей про самооцінювання й додаткових документів та спілкування зі здобувачами ЕГ отримала інформацію про те, що ЗВО створює умови для отримання досвіду міжнародної співпраці упродовж навчання та наукової діяльності. На сайті кафедри історичних дисциплін вказані міжнародні партнери: Фонд «Анастасіос Г. Левендіс» (Республіка Кіпр), Європейський центр імені Вергеланда (громадська організація, Норвегія), Вроцлавський університет (Республіка Польща), але інформація про співпрацю відсутня. На сайті факультету є документ «міжнародне співробітництво», де метою та стратегічним завданням університету є: забезпечення якісної і стабільної реалізації існуючих міжнародних програм і проектів із зарубіжними установами та активізація діяльності щодо розробки та реалізації нових проектів (http://mdu.in.ua/Dokumenty/strategia/mizhnarodna_spivrobitnictvo.pdf). На історичному факультеті працює Інформаційний центр ЄС, у положенні серед його завдань: забезпечення співпраці з дослідницькими центрами та організаціями. З відомостей про самооцінювання та додаткової інформації, наданої за запитом ЕГ, та свідченням здобувачів під час онлайн-зустрічі виявлено, що двоє здобувачів Гончаренко І.М. та Палац А.С. – аспіранти 3-го року навчання – брали участь у міжнародних конференціях і опублікували власні статті у закордонних виданнях (Гончаренко О. Витоки та основні методологічні принципи дослідження історії повсякдення у західній філософській

та соціологічній думці. International scientific and practical conference “Key issues of social sciences: prospects for the development of Ukraine end EU countries”: conference proceedings, June 28-29. Baia Mare: Izdevnieciba “Baltija Pablishing”. С. 56-59; Палац А. Logistical Support of Secondary Education Establishments in the Early XXth Century in Katerynoslav Province. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej, Częstochowa, 2020, 38 (2020) nr 1-1, S. 183-188). Наведені факти свідчать про використання здобувачами наданих МДУ можливостей міжнародної співпраці, однак не всі аспіранти користуються такими можливостями (аспірантка 4 курсу Кітріш М.В та аспірант Алфьоров А.Д. не мають закордонних публікацій). Не завжди тематика досліджень аспірантів є дотичною до тематики міжнародних форумів та проектів, але співпраця з представниками міжнародної спільноти, безперечно, збагачує їхній науковий досвід.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

На кафедрі останні 3 роки реалізується комплексна наукова тема «Актуальні проблеми історії України. Сучасне бачення» (номер державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0118U003556, 2018–2021 рр.). За результатами виконання науково-дослідної теми публікуються наукові статті в збірнику «Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія», щорічно проводиться Всеукраїнська науково-практична конференція «Україна у світовому історичному просторі». Про те, що наукові керівники здобувачів є активними дослідниками свідчить інформація, що міститься у таблиці 2 відомостей п р о самооцінювання, та профілі вчених (http://mdu.in.ua/Nauch/aspirantura/sfery/sferi_naukovikh_doslidzhen_istorija.pdf). Романцов В.М. є керівником наукової школи з історіографії України, що діє в МДУ (http://mdu.in.ua/index/naukovi_shkoli/0-19). Наукові керівники здобувачів означеної ОНП ведуть активну міжнародну діяльність, зокрема Лисак В.Ф. у 2017-2020 рр. брала участь у Програмі ЕРАЗМУС+ (586281-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-CBHE-JP-Переосмислення регіональних студій: Балто-Чорноморське співробітництво). Романцов В.М та Лисак В.Ф. долучаються до держбюджетних тем кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики «Південно-східний регіон України в умовах суспільно-політичної кризи» (2016–2018 рр., номер державної реєстрації НДР: 0116U000055) та «Повернення та переосвоєння тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях: сучасний стан та перспективи» (2019–2021 рр., номер державної реєстрації НДР: 0119U001312), про що свідчать їхні публікації в рамках реалізації проектів (http://mdu.in.ua/index/ndr_derzhbudzhet/0-155). Під час онлайн-зустрічі з аспірантами було з’ясовано, що вони долучаються до виконання кафедральної наукової теми, а також проектів, що мають переважно освітній характер або таких, що сприяють популяризації історії в регіоні.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад’юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

МДУ реалізовує практику дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів, керуючись «Етичним кодексом МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf), «Положенням про академічну доброчесність в МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf) та «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та навчально-методичних працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlen_akadem_pl.pdf), які розташовуються у розділі «Академічна доброчесність» на офіційному сайті ЗВО (http://mdu.in.ua/index/akademichna_dobrochesnist/0-224). У двох останніх документах серед іншого містяться конкретні принципи академічної доброчесності, правила їх дотримання та відповідальність за порушення. Згідно п. 4.6 «Положенням про академічну доброчесність в МДУ» педагогічного чи науково-педагогічного працівника за порушення академічної доброчесності може очікувати, серед іншого, відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання, або позбавлення вже присвоєних. Стосовно здобувачів, то згідно п. 4.7 порушників можуть відправити на повторне проходження оцінювання (іспит, залік, контрольна робота тощо), позбавити наданих ЗВО пільг з оплати навчання, відрахувати з ЗВО тощо. Роботи наукових керівників та аспірантів проходять перевірку з використанням сервісу Unicheck на наявність текстових збігів (договір на ці послуги діє до 31.12.2025 р. (https://bit.ly/2S9FG3Q). Здобувачі повідомили, що їх кваліфікаційні роботи обов’язково перевірялися на плагіат, але також продемонстрували, що не дуже детально орієнтуються, як мають відбуватися такі перевірки. ЗВО інформує про можливість скористатися безкоштовним сервісом EduBirdie для перевірки письмових робіт на плагіат, та дає на сайті відповідне посилання (http://mdu.in.ua/index/akademichna_dobrochesnist/0-224). Аспіранти знають про таку можливість.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Аспірантам доступна суттєва матеріальна база для проведення досліджень та апробації основних тез по тематиці їх наукової роботи. Наукові керівники беруть участь у реалізації дослідницьких проектів. В ЗВО визначено чіткі вимоги до науковців щодо запобігання академічному плагіату та порушень академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Недолік: ОНП не в повній мірі відповідає науковим інтересам аспірантів та не забезпечує повноцінну підготовку до викладацької діяльності. Слабкі сторони: не всі теми дисертацій аспірантів дотичні напрямам досліджень їхніх керівників; здобувачі ОНП недостатньо задіяні у програмах міжнародної академічної мобільності; не всі здобувачі беруть участь у міжнародних конференціях та мають статті в іноземних виданнях, а також задіяні у дослідницьких проектах. Рекомендації: посилити відповідність ОНП науковим інтересам аспірантів, зокрема як шляхом оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів, так і за рахунок пропонування вибіркових дисциплін, які були б пов'язані з їх науковою проблематикою, а також забезпечити повноцінну підготовку до викладацької діяльності відповідно до заявлених ПРН; при виборі теми наукового дослідження звертати більшу увагу на узгодження наукових інтересів аспіранта і наукового керівника, або запровадити додаткове керівництво аспірантом науково-педагогічними працівниками інших ЗВО, уклавши відповідні партнерські угоди; змінити періодичні презентації проміжних результатів досліджень аспірантів з форми звіту на науковий семінар як більш ефективну та усталену сучасну практику; посилити інформування здобувачів щодо можливостей участі в програмах міжнародної академічної мобільності, забезпечити їх участь у таких програмах, а також у реалізації дослідницьких проектів.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Незважаючи на наявність недоліків та слабких сторін, підготовка аспірантів та їхня наукова діяльність здійснюється в умовах наявності професійних науковців, які здійснюють активну науково-дослідницьку роботу, в тому числі в міжнародному контексті, достатньої матеріальної бази для проведення наукових досліджень, а ЗВО забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності в науковій діяльності. Враховуючи голістичний підхід, ЕГ оцінила Критерій 10 за рівнем В.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Гарант ОП та керівництво МДУ створили всі необхідні умови для роботи ЕГ, надали затребувані документи та підтверджуючі матеріали, організували зустрічі відповідно до програми роботи ЕГ у дистанційному режимі. Зазначимо, що під час зустрічей з адміністрацією ЗВО, академічним та адміністративним персоналом, представниками студентського самоврядування більша частина учасників-представників ЗВО виходили на зв'язок з однієї з аудиторій МДУ, що не дає можливість ЕГ бути повністю впевненими, що інформацію, яка була ними озвучена є їхньою особистою думкою. Доцільнішою була б практика, коли кожен з учасників зустрічі під'єднувався з окремого місця та пристрою, на чому керівник ЕГ повідомив Гаранта ОП, проте це було враховано лише під час спілкування зі здобувачами. Проте експерти отримали достатні підстави вважати, що освітній процес є не удаваним і здійснюється в реальних умовах. Під час онлайн-зустрічей з фокус-групами, опрацювання додаткової інформації й аналізу веб-сайту університету та факультету відомості, які отримала ЕГ, підтверджували фактичну відповідність критеріям. Однак у відомостях про самооцінювання була допущена помилка щодо контингенту здобувачів вищої освіти, тому ЗВО надіслав додаткову інформацію щодо дійсної кількості аспірантів (документ завантажено до інформаційної системи). Під час зустрічі зі здобувачами був відсутній аспірант Алфьоров А.Д. із поважних причин (лікарняний лист завантажено ЗВО до інформаційної системи).

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні.**

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація.**

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	*Інформаційна таблиця аспіранти .pdf*	j3RfXWjUjjTV7BuymKjrcHRJ/oF+W/r+lT2dYUhFGRQ=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Дроздов Віктор Володимирович

Члени експертної групи

Салата Оксана Олексіївна

Шкабура Ярослав Іванович